

LpM/412
7491

Grabowski
Patron

1807

12-21

51 5
12-21

K O D E X

POSTĘPOWANIA SĄDOWEGO
CYWILNEGO
FRANCUZKIEGO.

NA POLSKIE PRZEŁUMACZONY Z ZLECENIA
JW. MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI.

w WARSZAWIE

ROKU 1807.

w Drukarni XX. Piarów.

Grabowski

CZĘŚC PIERWSZA.

POSTĘPOWANIE PRZED TRYBUNALAMI.
XIĘGA PIERWSZA.

SĄDY POKOJU.

TYTUŁ I.

O zapozwaniu (Citation.)

W ARTYKUŁ PIERWSZY.
szelkie zapozwanie przed Sędziów Po-
koju, zawierać będzie datę dnia, miesiąca
i roku; Jmiona, stan i zamieszkanie (*le
domicile*) Powoda, imiona, mieszka-
nie i wpis nominacyi (*immatricule*) wóżne-
go (*de l'huissier*); imiona i mieszkanie Po-
zwanego. Wyrażać będzie w krótkości, przed-
miot i zasady skargi, i wymieni Sędziego
Pokoju, który ma sądzić sprawę, oraz dzień
i godzinę stawienia się.

2. W materyi tylko osobistej alho ru-
chomej, pozew wydanym będzie przed Sę-
dziego zamieszkania strony pozwanej; Jeżeli
strona zamieszkania nie ma, tedy przed Sę-
dziego iey mieszkania.

3. Pozew będzie dany przed Sędziego,
w którego obrębie przedmiot sporny jest
położony, gdy chodzić będzie:

2p2/202

2pM/412

Stulist
1898
Stulist
1898
Stulist

1mo. O sprawy wynikające ze szkody w polach, owocach i zbiorach.

2do. O usunięcie granic, o przywłaszczenie gruntu, drzew, płotów, rowów lub innych zagrod, dokonane w ciągu ostatniego roku; o zamiary dotyczące się zmienienia biegu wody, również w ciągu roku dokonane, i o wszelkie inne sprawy *in possessorio*.

3tio. O reparacye do których jest obowiązany lokator.

4to. O wynagrodzenie szkod, którychby się domagał dzierżawca za nieużywanie, gdy prawo samo zaprzeczonem nie będzie, oraz o nadniszczenie przytaczane przez właściciela.

4. Pozew podany będzie przez woźnego Sądu Pokoju zamieszkania strony pozwanej, w przypadku przeszkody, przez innego któregooby Sędzia wyznaczył. Woźny zostawi kopią pozwu stronie; gdyby nikogo nie było w iey zamieszkanin, kopia zostanie będzie Burmistrzowi (*Maire*.) lub adjunktowi (*Adjoint*) gminu, który zawidymnie oryginał bezpłatnie.

Woźny sądu Pokoju, nie będzie mógł odbywać swego urzędu w sprawach dotyczących się swych krewnych w linii prostej, braci, siostr i powinowatych w tymże stopniu.

5. Jeden dzień przynajmniej ma upłynąć między dniem pozwu i dniem wskazanym do stawienia się; jeżeli strona pozwana zamieszkała jest w odległości trzech miryametrów (około czterech mil niemieckich).

Jeżeli zamieszkanie iey jest bardziej oddalone, na każde trzy miryametry, dzień jeden dodanym będzie.

W przypadku gdyby te terminy (*délais*) zachowanymi nie były, jeżeli pozwany nie stawia się, Sędzia zaleci, aby był powtórnie pozwanym a koszta pierwszego pozwu spadną na Powoda.

6. W przypadkach nagłych, Sędzia wyda rozkaz (*cédule*) końcem skrócenia terminów, i będzie mógł pozwolić, aby pozwano nawet na tenże dzień i na godzinę naznaczoną.

7. Strony będą mogły zawsze stawiać się dobrowolnie przed sędzią Pokoju; w przypadku takim rozsądzi ich spór, bądź w ostatniej instancji, jeżeli go do tego upoważnią prawa lub strony, bądź z warunkiem apellacji; chociażby nie był Sędzią właściwym stron, ani z powodu zamieszkania strony pozwanej, ani z powodu położenia przedmiotu spornego.

Oświadczenie stron żądających sądu, będzie przez nie podpisane, lub wzmianka zrobiona będzie, jeżeli podpisać nie mogą.

TYTUŁ II.

O audyencyach Sędziego Pokoju, i o stawieniu się stron.

8. Sędziowie pokoju wyznaczają przynajmniej dwie audyencye na tydzień. Będą mogli sądzić codziennie, nawet w dni niedzielne i świąteczne, z rana i po południu.
Będą mogli dawać audyencye u siebie, nie zamykając drzwi.
9. Strony stawiają się w dzień wytknięty pozwem, lub między nimi umówiony, bądź osobiście, bądź przez swych pełnomocników, i nie wolno im iść żadney obrony sobie wręczać. (*insynnować signifier*).
10. Strony obowiązane będą tłumaczyć się skromnie przed Sędzią, i we wszystkiem zachować uszanowanie winne Sądom; gdyby uchyliły, Sędzia wezwie ich do tego naprzód napomnieniem, a w przypadku powtórnego uchyleńia, będą mogły być skazanemi na karę pieniężną nie przechodzącą dziesięciu franków; który to dekret przybitym zostanie, w ilości exemplarzów nie przechodzących liczby gminów okręgu.
11. W przypadku znieważenia lub znacznego nieuczczenia Sędziego, spisze Sędzia w tej mierze Protokół (*procès-verbal*) i będzie mógł skazać na więzienie najwięcej trzechdniowe.

12. Dekreta będą tymczasowo wykonywanymi, w przypadkach przewidzianych poprzedniczemi artykułami.
13. Wyłuchane będą wnioski przytomnych stron lub ich pełnomocników (*contradictoirement*), sprawa sądzoną będzie natychmiast lub na pierwszej audyencyi; Sędzia każe sobie złożyć papiery (*pièces*), jeżeli tego osądzi potrzebę.
14. Jeżeli iedna strona oświadczy, iż chce wpisać się o fałsz (*s'incrimer en faux*) że zaprzecza pismo, lub powie, że go nie przyznaie, Sędzia da iéy na to zaświadczenie (*acte*), zaparafuje takowy papier, i odeśle sprawę przed sędziów, do których rozsądzenie tego należy.
15. Sprawa będzie rozsądzona stanowczo (*définitivement*) w przeciągu czterech Miesięcy od dnia Dekretu *interlocutorii*, gdyby takowe interlocutorium nakazaném było; po upłynieniu czasu tego, sprawa sama z siebie (*de droit*) w tej instancyi upada; Dekret któryby był wydany co do głównego przedmiotu, będzie podpadał appellacyi, nawet w materyach które Sędzia Pokoju w ostatniej instancyi rozsądza, i będzie uchylony na domaganie się strony interesowaney.
Jeżeli sprawa upadła z winy Sędziego, będzie obowiązany ponosić wszelkie szkody stron.

16. Appellacya od Dekretu Sądu Pokoju, po trzech miesiącach nie będzie przyjętą, rachując od dnia wręczenia przez Wóźnego Sądu pokoju, lub iakiego innego, którego by Sędzia wyznaczył.
17. Dekreta sądu Pokoju, rachując aż do trzechset Franków, będą tymczasowo wykonywanemi, pomimo appellacyi, i bez obowiązku złożenia kaucyi; Sędziowie Pokoju będą mogli w innych przypadkach nakazać tymczasowe wykonanie swych Dekretów, lecz z obowiązkiem złożenia kaucyi.
18. Akta oryginalne (*les minutes*) każdego Dekretu wciągnięte będą przez Pisarza (*Greffier*) do protokołu audyencyonalnego, i podpisane przez Sędziego dającego audyencyę i przez tegoż Pisarza.

TYTUŁ III.

O dekretach zaocznych (jugemens par défaut) i o opozycyi przeciw takim Dekretom.

19. Jeżeli iedna ze stron nie stawia się na dzień pozwem wyznaczony, sprawa będzie sądzona zaocznie; lecz zachowuje się obowiązek powtórnego zapozwania w przypadku przewidzianym ostatnim ustępem artykułu piątego.

20. Strona zaocznie skazana, będzie mogła założyć opozycyę w ciągu trzech dni, po wręczeniu sobie dekretu, przez Wóźnego Sędziego Pokoju, lub przez innego któryby był tym końcem od Sędziego wyznaczony.

Opozycya ta zawierać będzie w krótkości dowody strony, i wezwanie strony drugiej na nypierwszy dzień audyencyi, zachowując iednakowoż terminu do pozwów przepisane: wskaże dzień i godzinę przeznaczone do stawienia się, i będzie iak powyżej wręczona.

21. Jeżeli Sędzia pokoju, wie bądź sam, bądź na oczynione sobie przełożenie na audyencyi, przez osoby należące, sąsiadów lub przyjaciół strony pozwanej, że nie mogła była wiedzieć o toczącey się sprawie, będzie mu wolno przysądzać zaocznie, wyznaczyć termin do opozycyi tak długi, iaki za przyzwoity osądzi; w przypadku gdyby przedłużenie terminu dozwolonym urzędownie (*d'office*) nie było, i gdyby się o nie nie dopraszano, strona zaocznie osądzona będzie mogła bez względu na upłynienie terminu, byż restituowaną *in integrum*, i dopuszczoną do opozycyi, gdy udowodni, że nie mogła wiedzieć o przypadającej sprawie, dla nieprzytomności lub ciężkiej choroby.

22. Strona przychodząca z opozycją, któraaby drugi raz zaocznie osądzić się dała, do nowej opozycji przypuszczoną nie będzie.

TYTUŁ IV.

O dekreтах zapadłych na zaniezione skargi in possessorio.

23. Skargi *in possessorio* takie tylko przyjętymi będą, które najdalej w rok po nastąpieniu kłócenia o *possessya*, wniesionymi zostaną, przez osoby które były przynajmniej od roku, w *possessyi* spokojney, i od łaski cudzey nie zawisły, (*à titre non précaire*), bądź osobiście, bądź przez osoby do nich należące (*les leurs*).
24. W przypadku gdyby *Possessya*, lub kłócenie oney zaprzeczanemi były, nakazana inkwizycya nie będzie mogła wchodzić w zasadę prawa (*fond du droit*).
25. *Possessorium* nigdy nie będzie razem wnoszone z *Petitorium*.
26. Powodowi skarżącemu *in Petitorio*, nie będzie już wolno zanosić skargi *in Possessorio*.
27. Pozwany *in Possessorio* dopiero wtedy będzie mógł rozpocząć skargę *in Petitorio*, gdy instancya *in Possessorio* zakończoną

zostanie: jeżeli przegra, tedy dopiero będzie mógł rozpocząć sprawę po zadosyć uczynieniu wyrokowi przeciw sobie zapadłemu. Gdyby jednakowoż strona wygrywająca spóźniła się z likwidacją tego co iey przysądzone zostało, sędzia mający sądzić *in petitorio* będzie mógł wyznaczyć do tej likwidacji termin, po którego upłynieniu sprawa *in petitorio* przyjętą zostanie.

TYTUŁ V.

O dekreтах niestanowczych i o ich exekucyi.

28. Dekreta niestanowcze, nie będą exekutowanemi, gdy nastąpią na wnioski obu-dwoch stron (*contradictoirement*) i w ich przytomności; w przypadku gdyby Dekret nakazywał czynność, przy którejby się strony znajdować obowiązane były, będzie wyrażone w Dekrecie miejsce, dzień i godzina; a wyrzeczenie Dekretu będzie służyło za pozew.
29. Jeżeli Dekret nakazuje czynność przez Biegłych (*artis periti, experts*) Sędzia wyda na żądanie strony, rozkaz przypozwania Biegłych; w tym wzmianka będzie o miejscu, dniu, godzinie, i zawierać w sobie będzie

factum, zasady, i nakaz Dekretu tyczący się zaleconey czynności. Jeżeli wydany będzie Dekret na inkwizycyą (*enquête*,) tedy w rozkazie pozwania zrobiona będzie wzmianka o dacie dekretu, miejscu, dniu i godzinie.

30. Zawsze, gdy Sędzia pokoju uda się na miejsce sporne, bądź dla rewizyi naoczney, bądź dla wysłuchania świadków, będzie miał z sobą Pisarza, który przyniesie akt oryginalny dekretu poprzedniczego (*préparatoire*.)

31. Appellacya od dekretów poprzedniczych, dopuszczoną dopiero będzie po dekrecie stanowczym, i łącznie z appellacyą od tego dekretu; lecz exekucya dekretów poprzedniczych nie przyniesie żadnego uszczerbku prawom, które strony mieć mogą do appellacyi, i dlatego wcale nie są obowiązane w tej mierze do żadney protestacyi lub zastrzeżenia.

Appellacya od dekretów *interlocutorii* dozwoloną jest przed ferowaniem stanowczego dekretu.

W tym przypadku wydana będzie expedyca dekretu *interlocutorii*.

T Y T U Ł VI.

O przypozwanii Ewiktorow (*Garants*.)

32. Jeżeli na dniu pierwszego stawienia się, Pozwany żąda przypoznać Ewiktora, Sędzia zezwoli na termin odpowiadający odległości zamieszkania Ewiktora: Pozew dany Ewiktorowi, będzie zawierał w sobie zasadę żądania, i wcale nie będzie potrzeba wręczać Ewiktorowi dekretu nakazującego jego przypozwanie.

33. Jeżeli za pierwszym stawieniem się przypozwanie żądanem nie było, albo jeżeli przypozew w wyznaczonym terminie nie został wydanym. Sędzia przystąpi bez zwłoki do dekretowania w przedmiocie głównym, zoltawując do oddzielnego wyroku skargę o ewikcyą,

T Y T U Ł VII.

O inkwizycyach (*enquêtes*.)

34. Jeżeli strony sprzeciwiają się sobie w faktach, mogących być przez świadków stwierdzonemi, a Sędzia pokoju postrzeżę, iż rozpoznanie tych faktów jest użytecznem, i przypuszczonem być może; nakaże udo-

wodnienie, i wyrazi dokładnie jego przedmiot.

35. Świadkowie w dzieńznaczony, powiedziawszy swe imię, swój stan, wiek i mieszkanie, przysięgną na to, iż powiedzą prawdę, i oświadczą czyli są krewnymi, lub powinowatemi stron, i w jakim stopniu, oraz czyli są służącemi, lub domownikami.
36. Wysłuchanemi będą oddzielnie, w przytomności stron, jeżeli stanęły: strony obowiązane będą odzywać się z zarzutami, nim świadectwo złożonem zostanie, i takowe zarzuty podpiszą; jeżeli pisać nie umieją, albo nie mogą, zrobiona będzie o tem wzmianka. Zarzuty nie będą mogły być przyjętymi po rozpoczęciu zeznania, chyba te zarzuty na piśmie udowodnionemi były.
37. Strony nie będą przerywały mowy świadkom: po złożeniu świadectwa, będzie mógł Sędzia na żądanie stron, a nawet z urzędu, czynić świadkom przyzwoite zapytania.
38. W wszelkich przypadkach, gdzie konieczna rewizya może być użyteczna do zrozumienia złożonego świadectwa, a szczególnie w sprawach o usunięcie granic, przywłaszczenie gruntów, drzew, płotów, rowów i innych zagrod, iako też o za-

miary tyczące się zmienienia biegu wody; Sędzia pokoju uda się, jeżeli tego widzi potrzebę, na miejsce, i wyrazi że tam świadkowie wysłuchanemi będą.

39. W sprawach podpadających apellacyi, Pisarz spisze protokół wysłuchania świadków: Akt ten zawierać w sobie będzie ich imię, wiek, stan i mieszkanie, ich przysięgę, na to że powiedzą prawdę, ich oświadczenie, czyli są krewnymi, powinowatemi, służącemi lub domownikami stron, i zarzuty, które przeciwko nim były przywiedzione. Protokół ten będzie przeczytany każdemu świadkowi, co do artykułów o by jego tyczących się; Świadek podpisze swoje zeznanie, albo wzmianka uczyniona zostanie, iż podpisać nie umie, albo nie może. Protokół będzie procz tego podpisany przez Sędziego i Pisarza. Sędzia przystąpi bezpośrednio do dekretu, lub go wyda najpoźniej na pierwszej audyencyi.
40. W sprawach takich które Sędzia pokoju sędzi w ostatniej instancyi, nie będzie spisany protokół, lecz dekret wyrazi imię, wiek, stan i mieszkanie świadków, ich przysięgę, oświadczenie, czy są krewnymi, powinowatemi, służącemi lub domownikami stron, zarzuty i wnioszek ogólny z ich zeznania.

T Y T U Ł VIII.

O rewizyi naoczney (*visites des lieux*)
i o ocenieniu.

41. Gdy będzie chodziło o dokładne rozpoznanie miejsca, lub o ocenienie wartości szkód, i żądanych wynagrodzeń, Sędzia pokoju nakaze, aby miejsce sporne było przez niego obejrzane w przytomności stron.
42. Jeżeli przedmiot rewizyi naoczney, albo ocenienia, wymaga wiadomości obcych sędziemu, nakaze Bieglým, których w tymże samym dekrete mianować będzie, ażeby zrobili z nim rewizyą naoczną, i dali swe zdanie. Sędzia będzie mógł osądzić na miejscu spornym, wcale się tym końcem gdzieindziej nie przenosząc. Pisarz spisze protokół rewizyi w sprawach podległych appellacyi, i wyrazi w nim, iż Biegli przysięgę wykonali. Protokół będzie podpisany przez Sędziego, Pisarza i Bieglých; gdyby zaś Biegli, pisać nie umieli, lub nie mogli, wzmianka o tém będzie uczyniona.
43. W sprawach niepodległych appellacyi, nie będzie, spisywany protokół, lecz w dekrete wyrażone tylko będą imiona Bieglých, że wykonali przysięgę, i ogólny wniosek z ich zdania.

TYTUŁ

T Y T U Ł IX.

O wyłączeniu (*récusation*) Sędziego Pokoju.

44. Sędziowie Pokoju będą mogli być wyłączonemi: 1.) Gdy będą mieli w zachodzącym sporze osobisty interes.
- 2.) Gdy będą krewnemi lub powinowatemi iedney strony, aż do stopnia brata ciotecznego, stryiecznego lub wuiecznego włącznie (*inclusivement*).
- 3.) Gdy w ciągu roku, poprzedzającego wyłączenie, wydarzyła się sprawa kryminalna między niemi, a iedną z stron lub iey małżonkiem, albo iey krewnemi, lub powinowatemi w linii prostey.
- 4.) Gdy się toczy sprawa cywilna między niemi, a iedną ze stron, lub iey małżonkiem.
- 5.) Jeżeli dali w tey sprawie radę na piśmie.
45. Strona która zechce wyłączyć Sędziego pokoju, obowiązana będzie przedstawić takowe wyłączenie, i przełożyć powody do niego, w akcie który wręczy przez iakiegokolwiek woźnego, Pisarzowi sądu pokoju, a ten zawidymuie oryginał. Strona wyłączająca, lub osoba od niey do tego umocowana, podpisze tak oryginał, iako

B

i kopią pozwu. Kopia złożona będzie w kancelaryi, i komunikowana bezpośrednio Sędziemu przez Pisarza.

46. Sędzia pokoju obowiązany będzie w przeciągu dwóch dni wyrazić na dole tego aktu, oświadczenie swoje na piśmie, zawierające albo jego zezwolenie na wyłączenie, albo że odmawia żadanego wstrzymania się, z przyłączeniem swojej odpowiedzi na przyczyny wyłączenia.

47. W ciągu trzech dni od odpowiedzi Sędziego, odmawiającego wstrzymania się, lub gdyby odpowiedzi od niego nie było, pośle Pisarz, na domaganie się strony najpilniejszey, ekstrakt aktu wyłączenia, i oświadczenia Sędziego, jeżeli jakie nastąpiło, Prokuratorowi Cesarowskiemu przy Sądzie pierwszey instancyi, w którego obrębie Sąd pokoju jest położony. Tam wyłączenie w ostatniej instancyi sądzone będzie w ciągu tygodnia, na wnioski Prokuratora Cesarskiego, i nie będzie potrzeba do tego strony przywoływać.

XIĘGA DRUGA

O TRYBUNALACH NIŻSZYCH.

TYTUŁ I.

O pojednaniu.

48. Żadna skarga pryncypalna rozpoczynająca instancyą, zachodząca między osobami mogącemi zawierać tranzakcyę, i w rzeczach mogących bydź przedmiotem tranzakcyi, przyjętą nie będzie w Trybunalach pierwszey instancyi, gdy strona pozwana nie była poprzedniczo przywołaną przed Sędzią pokoju, końcem pojednania się, lub gdy się strony po to dobrowolnie przed niego nie stały.

49. Wolnemi są od poprzedniczego iednania:

1mo. Sprawy tyczące się Państwa (*Etat*) i dóbr narodowych, Gminów, Instytutów publicznych, Małoletnich Pozbawionych własney woli (*les interdits*), Kuratorów trudniących się wakującemi sukcesyami.

- 2do. Sprawy wymagające pośpiechu.
- 3tio. Sprawy tyczące się wchodzenia trzeciej osoby do processu (*intervention*) i Ewikcyi:
- 4to. Sprawy w materji handlowey;
- 5to. Sprawy o wypuszczenie na wolność, o zdjęcie aresztu, lub zniesienie oppozycyi, o zapłatę najmu, dzierżawy, lub zaległych intrat albo pensyi, sprawy Patronów (*des avoués*) o zapłacenie kosztów.
- 6to. Sprawy wszczynane przeciw więcej iak dwóm stronom, chociażby mającym tenże sam interes.
- 7mo. Sprawy o rozpoznawanie pism, o nie przyznanie (odwoływanie tego co kto zrobił w naszym imieniu, *désaveu*), o wyznaczenie Jurysdykcyi, o odesłanie do innego Sądu; o pociągnięcie do odpowiedzialności. Sprawy przeciwko Osobie trzeciej u której areszt położono (*contre un tiers saisi*) i w powszechności sprawy względem założenia aresztu, oświadczenia chęci uiszczenia się, złożenia dokumentów, onychże komunikowania, separacyi co do majątku, opiek i kurateli, i nakoniec wszelkich spraw prawami wyiętych.
50. Pozwany, będzie wezwanym do poiednania:

- 1mo. W materji osobistej i rzeczowej przed Sędziego pokoju swego zamieszkania; jeżeli jest dwóch pozwanych, przed Sędziego iednego z nich, podług wyboru Powoda.
- 2do. W materji spółki nie handlowey, w ciągu iey bytu, przed Sędziego miejsca, gdzie ta spółka jest ustanowiona.
- 3tio. W materji sukcesyney, w sprawach między sukcesorami, aż do momentu podziału włącznie (*inclusivement*); w sprawach któreby były wszczęte przed podziałem, przez wierzycielów osoby zmarłej; w sprawach tyczących się wykonania rozporządzeń na przypadek śmierci, aż do dekretu stanowczego, przed Sędziego pokoju miejsca tego, gdzie sukcesya jest otworzoną.
51. Termin w pozwie będzie przynajmniej trzechdniowy.
52. Pozew dany będzie przez woźnego sądu pokoju strony pozwanej; wyrazi w krótkości przedmiot poiednania.
53. Strony stawiają się osobiście; w przypadku zaś przeszkody przez pełnomocnika.
54. Podczas stawienia się Powód będzie mógł wyłuszczyć swą skargę, a nawet do niey co dodać, a Pozwany przełożyć to jco mu przyzwoitem zdawać się będzie: Protokół mający bydź w téj mierze spisany, za-

wierać w sobie będzie warunki układu, jeżeli iaki nastąpił, w przeciwnym przypadku wzmianka w krótkości zrobiona będzie że strony nie mogły się pogodzić.

Układy stron zawarte w protokule mają moc prywatnego zobowiązania się.

55. Jeżeli jedna strona deferuje drugiej Przyjęę, Sędzia pokoju tę przyjęę odbierze, albo zrobi wzmiankę o odmówieniu wykonania onęy.

56. Ta strona która się nie stawia, skazana zostanie na zapłacenie dziesięciu Franków, i wszelka Audyencya odmowiona iey będzie, póki nie okaże kwitem, że zapłaciła.

57. Pozew do pojednania przerwie preskrypcyą, i sprawi to, że procenta rachować się zaczną, hyleby sprawa wprowadzona została w ciągu miesiąca, rachując od dnia niestawienia się lub niepojednania.

58. W przypadku niestawienia się iednęy strony, będzie o tém zrobiona wzmianka w księdze kancelaryi Sądu pokoju, i na oryginalu lub kopii pozwu; i nie będzie potrzeba spisywać protokołu.

TYTUŁ II.

O Pozwach.

59. W materii osobistej, strona pozwana, będzie wezwana przed Sąd swego zamieszkania; jeżeli zamieszkania nie ma, tedy przed Sąd swojego mieszkania (*résidence*).

Jeżeli jest kilku pozwanych, tedy przed Sąd zamieszkania iednego z nich, podług wyboru Powoda.

W materii rzeczowej przed Sąd, pod którym znajduie się przedmiot sporny.

W materii mieszanej przed Sędzięgo, pod którym się znajduie przedmiot sporny, lub przed Sędzięgo zamieszkania strony pozwanej;

W materii spółki, w ciągu iey bytu, przed Sędzięgo tego miejsca, w którym jest ustanowiona;

W materii Sukcessyi: *1mo.* W sprawach między Sukcessorami aż do podziału włącznie. *2do.* W sprawach wszczętych przez wierzycieli zmarłego przed podziałem. *3tio.* W sprawach tyczących się wykonania rozrządzeń na przypadek śmierci, aż do dekretu stanowczego, przed Trybunał miejsca tego gdzie jest sukcessya otworzona;

W materji upadku w handlu (*faillite*) przed Sędziego zamieszkania osoby w handlu podupadłej (*du failli*)

W materji ewikcyynéy przed Sędziego tego, przed którym się pierwiastkowa sprawa toczy.

Nakoniec w przypadku wyboru zamieszkania do wykonania iakowey czynności; przed Sąd wybranego zamieszkania, lub przed Sąd zamieszkania rzeczywistego strony pozwanej, stosownie do Artykułu sto iedenastego Kodexu Cywilnego.

60. Sprawy wszczęte przez Urzędników, (*Officiers ministériels*) o koszta, poydą pod rozsądzenie Sądu, w którym te koszta urosły.

61. Pozew (*l'exploit d'ajournement*) zawierać w sobie będzie:

imo. Datę dnia, miesiąca i roku; imiona, stan i zamieszkanie Powoda, ustanowienie Patrona (*d'avoué*) który sprawą jego trudnić się będzie, i którego zamieszkanie uważać się ma tém samem (*ipso jure*) za wybrane przez stronę, byleby w tymże pozwie nie było wyboru przeciwnego.

zdo. Imiona, mieszkanie, wpis nominacyi woźnego, imiona i mieszkanie Pozwanego, i wzmianka o osobie, której kopia pozwu będzie zostawiona.

3to. Przedmiot sprawy, wyrażenie w krótkości zasad skargi.

4to. Wskazanie Sądu który ma sędzić sprawę, i terminu do stawienia się; wszystko to ma być wyrażone pod karą nieważności.

62. Gdyby woźny w oddalonym miejscu miał położyć pozew najwięcej za dzień ieden wszystkich kosztów, będzie mu rachwane.

63. Zaden pozew nie będzie wręczony w dzień święta prawnego, chyba na mocy pozwolenia prezesa Sądu.

64. W materji rzeczowey, lub mieszanej, pozwy wyrażać będą gatunek dziedzictwa (*héritage*), gmin (*commune*) i ile możności część gminu, w której leży, i przynajmniej dwie granice z którymi się styka: jeżeli chodzi o iaką całą majątność, Folwark (*Domaine, corps de ferme, métairie*) dosyć jest wyrazić ich nazwiska i położenie; wszystko to pod karą nieważności.

65. Będzie dana z pozwem kopia protokołu nie pojednania, albo kopia wzmianki o niestawieniu się, pod karą nieważności; będzie także dana kopia papierów (*pièces*) lub części papierów na których skarga się opiera; w niedostatku tych kopii, nie będą bynajmniej wchodzić w oblikwidowa-

- nie (*en taxe*) kopie te, które powód będzie obowiązany dać w ciągu téj instancyi.
66. Woźny nie będzie mógł odbywać obowiązków swego urzędu, w interessach dotyczących się swoich i swojej żony krewnych i powinowatych w linii prostej bez końca, ani swoich krewnych i powinowatych pobocznych, aż do stopnia wnuka braterskiego włącznie, wszystko to pod karą nieważności.
67. Woźni będą obowiązani kłaść na końcu oryginału i kopii pozwu, koszta tegoż pozwu, pod karą pięciu franków mających być wypłaconemi w momencie zarejestrowania (*d'enregistrement*).
68. Wszelkie pozwy oddane będą osobie lub w iey zamieszkaniu, lecz gdyby woźny nie znalazł w zamieszkaniu ani strony, ani żadnego z iey krewnych lub służących, odda natychmiast któremu z sąsiadów, który podpisze na oryginale; jeżeli ten sąsiad nie może albo nie chce podpisać, woźny odda kopią Burmistrzowi lub Adjunktowi gminu, który zawiadymie oryginał bezpłatnie. Woźny o tém wszystkim zrobi wzmiankę, tak na oryginale iak i na kopii.
69. Zapozwanemi będą:
- 1mo Państwo, gdy chodzi o dobra narodowe i prawa Dominialne, w osobie i zamieszkaniu Prefekta Departamentu tego,

- w którym zasiada Sąd przed który ma być zanesiona skarga w pierwszej instancyi.
- 2do. Skarb publiczny, w osobie Agenta (*de l'Agent*), lub w iego kancellaryi (*bureau*).
- 3to. Administracye lub Instytutu publiczne, w swych kancellaryach, a to w takim miejscu gdzie się znajdzie główna Administracya, w innych zaś miejscach w osobie zawiadowcy (*de leur préposé*), i w iego kancellaryi.
- 4to. Cesarz co do iego Dominialnych dóbr, w osobie Prokuratora Cesarskiego tego okręgu.
- 5to. Gminy, w osobie lub zamieszkaniu Burmistrza, a w Paryżu w osobie lub zamieszkaniu Prefekta.
- W powyższych przypadkach oryginał będzie zawiadymowany przez tego komu kopia pozwu będzie zostawioną, w przypadku nieprzytomności lub odmówienia zawiadymie Sędziego pokoju, lub Prokuratora Cesarskiego przy Trybunale pierwszej instancyi, któremu w takim przypadku kopia zostawioną będzie.
- 6to. Kompanie handlowe, w czasie ich bytu, w spólnym ich domu, a jeżeli go nie ma, w osobie lub zamieszkaniu jednego z Assocyantów.

- 7mo. Wierzyciele wspólnego dłużnika, którzy, na mocy zawartej między sobą umowy, trudnią się wspólnie w konkursie tyczącemi się siebie okolicznościami (*les unions et directions de créanciers*), w osobie lub zamieszkanu jednego z ich doradców, zastępców lub dyrektorów.
- 8vo. Ci którzy nie mają żadnego zamieszkania znanego we Francyi, w miejscu ich teraźniejszego mieszkania; jeżeli to miejsce nie jest znane, pozew będzie przybitym na pryncypalnych drzwiach izby Audyencyonalney Sądu tego, przed który skarga zanesiona, druga kopia będzie dana Prokuratorowi Cesarowskiemu, który zawidymnie oryginał.
- 9no. Ci którzy mieszkają w posiadłościach Francuzkich zamorskich, i ci którzy osiedli za granicą, w zamieszkanu Prokuratora Cesarskiego przy Trybunale, przed który zanesiona będzie skarga, ten zawidymnie oryginał, i pośle kopią dla pierwszych, Ministrowi Morskiemu, a dla drugich Ministrowi spraw wewnętrznych.
70. To co jest przepisane poprzedniczemi dwoma artykułami, zachowane będzie pod karą nieważności.

71. Jeżeli pozew jest uznany za nieważny z winy woźnego, będzie mógł być skazany na zapłacenie kosztów pozwu, i uchylony procedury, i oprócz tego podług okoliczności, na zwrócenie wszelkich szkód stronie.
72. Termin pospolity w Pozwach dla osob zamieszkałych we Francyi, będzie tydzień. W przypadkach wymagających pośpiechu, Prezes będzie mógł przez zalecenie na podaną notę (*requête*), pozwoić na zapozwanie z krótkim terminem.
73. Jeżeli zapozwany nie mieszka we Francyi lądowej, termin będzie:
 1mo. Dwumiesięczny dla mieszkających w Korsyce, na wyspie Elbie, albo Kapraya, w Anglii i w państwach stykających się z granicą Francyi.
 2do. Czteromiesięczny dla mieszkających w innych państwach Europy.
 3tio. Sześciomiesięczny dla mieszkających za granicą Europy z tey strony Przylądka dobrej nadziei; a roku jednego dla mieszkających z tamtey strony.
74. Gdy zapozwanie strony zamieszkałej za granicą Francyi, osobiście iey oddanem będzie we Francyi, termina w nim powinny tylko być zwyczajne, wyjąwszy gdyby Sąd w potrzebie ie przedłużył.

TYTUŁ III.

Ustanowienie Patronów (d'avoués) i wzajemne porozumiewanie się (défenses).

75. Strona pozwana obowiązana będzie, w terminie w pozwie wyrażonym, ustanowić Patrona; stanie się to przez oświadczenie (acte) wręczone Patronowi przez Patrona. Ani pozwany, ani Powód nie będzie mógł odwołać swego Patrona, nie ustanowiwszy innego. Czynności odbyte, i otrzymana dekreta przeciwko Patronowi odwołanemu a niezaintąplonemu, będą ważne.
76. Jeżeli w sprawieznaczony został krótki termin, strona pozwana będzie, mogła na dniu przypadającego terminu, przedstawić Patrona na audyencji, któremu będzie dane zaświadczenie (acte), iż jest ustanowiony; dekret ten nie będzie wyjątkiem: Patron obowiązany będzie w ciągu tegoż dnia wręczyć oświadczenie, iż jest ustanowionym; gdyby tego nie zrobił, dekret kosztem jego wyjątkiem będzie.
77. W ciągu dwóch tygodni rachując od dnia ustanowienia, Pozwany złoży wręczenie swey obrony, podpisaney przez swego Patrona; zawierać się w niej będzie oświadczenie chęci komunikowania popieraia-

cych papierów (*pieces à l'appui*), bądź po przyjacielsku Patronowi przez Patrona, bądź za pośrednictwem kancelaryi (*greffe.*)

78. W następującym tygodniu Powód ¹⁹ ~~złoży~~ złoży wręczenie swey odpowiedzi na obronę.

79. Jeżeli Pozwany nie doławił swey obrony w przeciągu dwóch tygodni, Powód wprowadzi sprawę na audyencyą na proste oświadczenie, Patronowi przez Patrona.

80. Po upłynieniu terminu dozwolonego Powodowi, końcem wręczenia swey odpowiedzi, strona naypilniejsza będzie mogła wprowadzić sprawę na audyencyą, na proste oświadczenie Patronowi przez Patrona; toż samo nawet będzie mógł zrobić Powód po wręczeniu obrony i nie odpowiadawszy na nią.

81. Zadne inne pisma ani wręczenia nie będą wchodziły w oblikwidowanie (*en taxe*).

82. We wszelkich przypadkach gdy będzie można wprowadzić sprawę na audyencyą, na oświadczenie Patronowi przez Patrona, jedno tylko takowe oświadczenie dla każdej strony do oblikwidowania przypuszczone będzie.

TYTUŁ IV.

O komunikowaniu Urzędowi publicznemu.

33. Komunikowanemi będą Prokuratorowi Cesarskiemu sprawy następujące :

1mo. Tyczące się porządku publicznego, Państwa, dóbr narodowych, gminow, Instytutów publicznych, darowizn i zapisów dla ubogich.

2do. Tyczące się stanu osób i opiek.

3tio. Zarzutów o niewłaściwość Jurysdykcji.

4to. Wyznaczenia Jurysdykcji, wyłączenia Sędziów, i odesłania do innych Sądów z przyczyny pokrewieństwa i powinowactwa.

5to. Pociągania do odpowiedzialności Sędziego.

6to. Spraw Kobiet nie upoważnionych od swych Mężów, albo nawet i upoważnionych gdy chodzi o ich posąg, a poszły za mąż, z zastrzeżeniem sobie praw posagowych (*sous le régime dotal*). Spraw małoletnich, i w powszechności wszelkich takich spraw, gdzie jedna strona jest broniona przez kuratora;

7mo. Sprawy interessujące osoby miane za nieprzytomne, albo się ich tyczące.

Proku-

Prokurator Cesarski będzie oprócz tego mógł brać do przejrzenia wszelkie inne sprawy, w których będzie sądził, iż jego urząd jest potrzebny; Sąd będzie nawet mógł nakazać to z urzędu.

34. W przypadku nieprzytomności lub zaszczytnej przeszkody Prokuratorom Cesar-kim i ich zastępcom (*substitut*), wyłączeni będą przez jednego z Sędziów albo z Assessorów (*Suppléans*).

TYTUŁ V.

O Audyencyach, o ich publicznym dawanii, i o przestrzeganiu porządku w czasie ich dawania.

35. Strony w assyftencyi swych Patronów, będą mogły same się bronić. Sąd jednakowoż będzie mocen zakazać im tego prawa, jeżeli uzna, że namiętność lub nie-doświadczenie przeszkadza im do przedstawienia ich sprawy z przyzwoitą przyftoynością, lub z jasnością potrzebną do wy-luszczenia rzeczy Sędziom.

36. Strony zlecać nie będą mogły swej obrony, bądź słowney, bądź na piśmie, a nawet w sposobie doradczym Sędziom, będącym w urzędowych czynnościach, Pro-

C

kuratorom generalnym, Prokuratorom Cesarskim, ich Zastępcom, nawet w Sądach w których nie odbywają swych Urzędów; będzie jednakowoż wolno Prokuratorom generalnym lub Cesarskim i ich Zastępcom stać w wszelkich sądach w swych sprawach osobistych, w sprawach swych żon, krewnych albo powinowatych w linii prostej, i w sprawach swych pupillów.

87. Rozprawy będą głośne i publiczne, wyjąwszy w przypadkach gdzie Prawo nakazuje, aby były tajnymi. Sądowi jednakże będzie wolno nakazać, aby się odbywały z zawartymi drzwiami, (*à huis clos*), gdyby rozprawa publiczna miała pociągać za sobą zgorszenie lub ważne nieprzyzwoitości; lecz w takim przypadku Sąd będzie obowiązany w tej mierze zdecydować, i zdać sprawę z swej decyzji Prokuratorowi generalnemu przy sądzie Apellacyjnym; a gdyby sprawa toczyła się w Sądzie Apellacyjnym, Wielkiemu Sędziemu Ministrowi Sprawiedliwości.

88. Ci którzy znajdować się będą na audyencyach, powinni być z odkrytymi głowami, zachować milczenie i uszanowanie, wszystko to co Prezes zaleci, końcem utrzymania porządku, natychmiast i dokładnie ma być wykonanem.

Toż samo urządzenie zachowanem będzie w miejscach tych, gdzie bądź Sędziowie, bądź Prokuratorowie Cesarscy dopełniać będą obowiązków urzędu swego.

89. Gdyby jedna lub kilka osób, ktokolwiekby one były, przerwały milczenie, dawały znaki ukontentowania lub nieukontentowania, bądź podczas obrony stron, bądź podczas odezwy Sędziów lub Prokuratorów, bądź podczas pytań, przestroż, lub rozkazów Prezesa, Sędziego delegowanego, albo Prokuratorów Cesarskich, bądź podczas Dekretów lub zaleceń: gdyby sprawiły lub wzniecały rozruch jakimkolwiek bądź sposobem, i gdyby po napomnieniu przez woźnych, nie wróciły natychmiast do porządku, zalecone im będzie, ażeby wyszły, a sprzeciwiający się będą wzięci i zaprowadzeni natychmiast do aresztu na godzin 24. Przyjętymi tam będą na okazanie rozkazu Prezesa, o którym będzie wzmianka w Protokule audyencyjnym,

90. Jeżeli sprawcą zamieszania, będzie osoba piastująca jaki urząd przy Sądzie, oprócz powyższej kary, będzie mogła być w swym urzędzie zawieszoną: zawieszenie to za pierwszą razą nie będzie mogło przechodzić trzech miesięcy. Dekret będzie tymczasem wykonany, równie jak w przypadku poprzedniego Artykułu.

91. Ci którzyby znieważali Sędziów albo Urzędników sądowych, podczas ich urzędowania, lub im grozili, będą wzięci i zaprowadzeni natychmiast do aresztu, na rozkaz Prezesa, Sędziego Delegowanego lub Prokuratora Cesarskiego, to jest do którego z nich przestrzeganie porządku należy; będą w miejscu tém przesłuchani w ciągu dwudziestu czterech godzin, i skazani przez Sąd, po przejrzeniu Protokołu stwierdzającego przestępstwo, na areszt, nie mogący trwać dłużej nad miesiąc, i na karę pieniężną najmniej dwadzieścia pięć Franków wynoszącą, a najwięcej Franków trzytysiąt.

Jeżeli przestępny nie może być natychmiast wzięty, Sąd skaze go we dwudziestu czterech godzinach na powyższe kary, co iednak skazanemu nie ma być przeszkodą do opozycji, którą będzie mógł założyć w dziesięciu dniach po Dekrecie, lecz musi się naprzód poddać aresztowi.

92. Gdyby popełnione przestępstwa zasługiwały na karę cielesną, lub hańbiącą, obwiniony postany będzie jako aresztant (*en état de mandat de dépôt*), przed Sąd właściwy, aby tam był sądzony i karany podług przepisów ustanowionych w Kodeksie kryminalnym.

TYTUŁ VI.

O Decyzjach po roztrząśnieniu papierów, (des Délibérés) i o Instrukcyi na piśmie.

93. Sąd będzie mógł nakazać złożenie przed siebie Aktów, końcem dania swej decyzji na relacyą (*au rapport*) Sędziego, mianowanego dekretem, z wyrażeniem dnia, w którym relacya nastąpi.

94. Strony i ich obrońcy obowiązani będą zadosyć uczynić dekretowi stanowiącemu decyzją po roztrząśnieniu papierów, i nie będzie potrzeba takowego dekretu wymować, ani go wręczać lub strony wzywać. Jeżeli iedna strona nie złoży swych papierów, sprawa sądzona będzie z papierów drugiej strony.

95. Jeżeli się zdaie, że sprawa nie może być roztrząsaną z głośney rozprawy lub przez decyzją po roztrząśnieniu papierów, Sąd wyrazi, iż będzie instruowaną na piśmie, końcem zdania relacyi, przez iednego z Sędziów, w dekrecie mianowanego.

Zadna sprawa nie może być oddana do relacyi, iak na audyencyi i większością głosów.

96. W ciągu dwóch tygodni od wręczenia dekretu, Powód zleci wręczenie noty, za-

wieraiący w sobie zasady iego skargi, zakończona będzie specyfikacją papierów produkowanych na poparcie.

Powod obowiązany będzie w dwudziestu czterech godzinach po tém wręczeniu, produkować w kancelaryi i zlecić wręczenie zaświadczenia produkcji.

97. W ciągu dwóch tygodni po produkcji Powoda w kancelaryi, pozwany weźmie produkowane papiery do przejrzenia, i zleci, aby wręczono iego odpowiedź z przyłączeniem na dole specyfikacji papierów na poparcie: w dwadziestu czterech godzinach po tém wręczeniu, odda nazad do kancelaryi papiery wzięte przez niego do przejrzenia, złoży swoje papiery i wręczy tego zaświadczenie.

W przypadku gdyby było kilku pozwanych, mających oddzielnych Patronów i oddzielne interesa, każdy z osobna będzie miał terminą powyżey ustanowione do przejrzenia, odpowiedzenia i produkowania: będzie im komunikowano iednemu po drugim, zaczawszy od najpilniejszego,

98. Gdyby Powod nie produkował w terminie powyżey ustanowionym, Pozwany złoży swoją produkcją w kancelaryi, iako wyżey było powiedziane: Powod będzie tylko miał tydzień czasu do wzięcia papierów do prze-

rzenia i odpowiedzenia na nie; po upływie tego terminu, Sąd przystąpi do ferowania dekretu z produkcji Pozwanego.

99. Jeżeli zaś Pozwany nie złoży w terminie iemu dozwolonym, dekret będzie ferowany z produkcji Powoda.

100. Jeżeli ieden z terminów ustanowionych upłynie, a żaden z Pozwanych nie brał do przejrzenia, dekret ferowany będzie z tego co było produkowane.

101. Jeżeli Powod nie produkował, Pozwany najpilniejszy złoży swoją produkcją w kancelaryi, i instrukcja dalej prowadzoną będzie, iak się wyżey powiedziało.

102. Jeżeli iedna ze stron chce produkować nowe papiery, złoży je w kancelaryi wraz z zaświadczeniem produkcji, zawierającym w sobie specyfikacją tych papierów, a to będzie wręczone Patronowi, bez podawania noty o dozwolenie nowej produkcji i bez żadnych innych pism, pod karą nieprzyjęcia w oblikwidowanie kosztów, wtedy nawet, gdyby specyfikacja papierów zawieriała w sobie nowe wnioski.

103. Druga strona będzie miała tydzień czasu do przejrzenia i dania odpowiedzi, która nie będzie mogła bydź dłuższa nad sześć kart.

104. Patronowie wyrażą na dole oryginałów i kopii wszystkich swych not i pism, liczbę

kart, która także będzie wyrażona w zaświadczeniu producyi, pod karą nieprzyjęcia w oblikwidowanie kosztów.

105. Do oblikwidowania przyjętemi tylko będą pisma i wręczenia wyrażone w niniejszym Tytule.

106. Pisma będą brane do przejrzenia w kancelaryi, za kwitami Patronów, które daty wzięcia zawierać w sobie będą.

107. Gdyby Patronowie nie zwrócili w terminach powyżey ustanowionych, wziętych przez nich producyi do przejrzenia, będzie na audyencyi, na zaświadczenie Pisarza (*Greffier*), i na proste wezwanie do rozprawy, wydany dekret, który skaze ich osobiście i bez apellacyi na takowe zwrócenie, na zaplacenie kosztów dekretu, bez poszukiwania, i na dziesięć franków przynajmniej, dla wynadgrozenia szkód za każdy dzień spóźnienia. Gdyby Patronowie nie zwrócili producyi w ciągu tygodnia od wręczenia rzeczonego dekretu, Sąd będzie mógł ich skazać bez apellacyi na większe wynagrodzenie szkód, a nawet na areszt osobisty, i zawiesić w urzędowaniu na taki czas, jaki za przyzwoity osądzi.

Rzeczone kary będą mogły być naznaczone na żądanie stron, a nawet bez pośrednictwa Patronów na prosty memoriał (*mémoire*), który oddadzą albo Prezesowi,

wi, albo Referentowi, albo Prokuratorowi Cesarskiemu.

108. Będzie utrzymywana w kancelaryi księga, w którą wciągane będą wszystkie producye podług porządku ich dat; księga ta podzielona na Rubryki, zawierać będzie Imiona stron, ich Patronów i Referenta; zosławiona będzie iedna rubryka próżna.

109. Gdy wszystkie strony zaprodukują lub po upłynieniu terminów powyżey ustanowionych, Pisarz na dopomnienie się strony najpilniejszey, odda papiery Referentowi, który je weźmie, podpisując się w rubryce próżney, księgi producyiney.

110. Gdyby Referent umarł, złożył urząd, albo był w niemożności zrobienia relacyi, będzie wyznaczony inny, po podaniu Noty, (*requête*) na zalecenie Prezesa wręczone stronie lub iey Patronowi na trzy dni przynajmniej przed zdaniem relacyi.

111. Wszelkie relacye odbywać się będą na audyencyi, nawet w sprawach mających być roztrzyganemi przez decyzją po roztrząśnieniu papierów; Referent w krótkości przedstawi fakta i zasady, nie dając swego zdania: Obroncy pod żadnym pretextem nie będą mogli się odezwać po relacyi, wolno im tylko będzie podać Prezesowi natychmiast proste adnotacye wyrażające

- fakta, w którychby utrzymywali, że relacja jest niedokładna lub nierzetelna.
112. Jeżeli sprawa jest z tych, które Prokuratorowi Cesarskiemu komunikowanemi być powinny, tedy ten zrobi wprzód swoje wnioski na audyencji.
113. Nie będzie można zakładać opozycji przeciw dekretom, wydanym dlatego z papierów jednej strony, że druga nie złożyła.
114. Referent odda po dekrete papiery do kancelaryi, i będzie z tego zakwitowany przez samo wymazanie swego podpisu z księgi produkcyjnej.
115. Patronowie odbierając swe papiery, zaznaczą na marginesie księgi, to naznaczenie na marginesie, będzie służyło za kwit Pisarzowi.

TYTUŁ VII

O Dekretach.

116. Dekreta wydawane będą większością głosów i natychmiast wyrzeczone: jednakże będą mogli Sędziowie wyjść do izby konferencyjnej i tam zbierać głosy; będą także mogli przeciągnąć sprawę do jednej z przyszłych audyencji, końcem wyrzeczenia dekretu.

117. Jeżeli będzie więcej jak dwa zdań, Sędziowie będący w mniejszej liczbie winni będą przyłączyć się do jednego z dwóch zdań pochodzących od większej liczby: jednakowoż nie będą obowiązani do nich się przyłączyć, aż dopiero po powtórnem poprzedniczo głosowaniu.
118. W przypadku równości zdań, Sędzia przyzwany zostanie do ięj rozstrzygnięcia, gdyby nie było Sędziego, Assessor, gdyby nie było Assessora, adwokat będący przy Sądzie, a gdyby tego nie było, Patron: wszyscy przywołani będą podług porządku ich nominacji; sprawa na nowo będzie głośno wprowadzona.
119. Jeżeli dekret nakazuje stawienie się stron, wskaże dzień stawienia się.
120. Wszelki dekret nakazujący przysięgę, wyrazi fakta, na które takowa przyjęta będzie.
121. Przysięga wykonaną będzie przez stronę, osobiście, i na audyencji. W przypadku przeszkody prawnej i należycie stwierdzonej, przysięga będzie mogła być wykonaną przed Sędzią, którego Sąd wyznaczy, i który uda się do strony w asystencji Pisarza.
- Jeżeli strona której jest przysięga deferowaną, nadto jest oddaloną, Sąd będzie mógł zalecić, żeby ją wykonała przed Są-

dem, w którego obrębie znajduje się ię mieszkanie.

We wszelkich przypadkach, przysięga wykonaną będzie w przytomności drugiej strony, lub po należytem przywołaniu oney przez oświadczenie Patronowi przez Patrona, a jeżeli nie masz ustanowionego Patrona, przez pozew zawierający w sobie wymienienie dnia, w którym przysięga ma być wykonaną.

122. W przypadkach, tych w których Sądy mogą pozwolić na odłożenie exekucyi swych dekretów, uczynią to w tymże samym dekrete, w którym będzie spór rozstrzygany, i w którym wyrażone będą powody do odłożenia.

123. Odłożenie zacznie się rachować od dnia zapadłego dekretu, jeżeli jest oczny, a od dnia wręczenia, jeżeli jest zaoczny.

124. Dłużnik nie będzie mógł otrzymać odłożenia ani używać go, gdy mu będzie dozwolone, jeżeli jego dobra na instancją innych wierzycieli są przedane, jeżeli jest w handlu podupadłym, lub zaoczny dekret przeciw niemu wyrzeczony został, albo jeżeli jest osadzony w więzieniu, lub nakoniec gdy się przyczynił do zmniejszenia bezpieczeństwa, kontraktem swemu wierzycielowi zapewnionego.

125. Pomimo dozwolonego odłożenia, będzie jednak wolno wierzycielowi przedsiębrać kroki, dążące do zabezpieczenia ięgo pretensyi.

126. Areszt osobisty wyrzeczonym tylko będzie w przypadkach prawem przepisanych, zostawione jest jednak roztropności Sędziów ięgo wyrzeczenie:

1mo. Za wszelkie szkody w materii cywilney przechodzący summę trzechset franków;

2do. Za pozostałość z rachunków opiekuńczych, kurateli, administracyi iakiego zgromadzenia i gminu, instytucyj publicznych, lub wszelkiej administracyi sądownie powierzoney, oraz za wszelkie zwroty nastąpić mogące z zdania rzeczonych rachunków.

127. Sędziowie będą mogli zalecić w przypadkach wymienionych poprzedzającym artykułem, ażeby było wstrzymane wykonanie aresztu osobistego, przez przeciąg czasu który wyznaczą, po którym nastąpi takowy areszt osobisty, bez nowego dekretu. To wstrzymanie będzie tylko mogło być dozwolone dekretem rozstrzygającym przedmiot główny i wyrażającym powody do odłożenia.

128. Każdy dekret skazujący na wszelkie szkody, zawierać będzie ich oblikwidacyą,

lub będzie w nim nakaz podania onych reiestru.

129. Dekreta skazujące na zwrócenie owoców (*fruits*), wyrażać będą, iż takowe nastąpi w naturze za rok ostatni, a za lata poprzedzające, podług ceny najbliższych targów, mając uwagę na porę i na cenę popolitą w roku; w niedostatku zaś ceny targowej, podług zdania Biegłych. Jeżeli jest niepodobne zwrócenie w naturze rok ostatni, tedy takowe nastąpi w tym sposobie, iak za lata poprzedzające.

X 130. Wszelka strona przegrywająca będzie skazana na zapłacenie kosztów.

131. Jednakowoż będą mogły być koszty kompensowane całkowicie, lub w części między Małżonkami, poprzednikami, następcami, rodzeństwem lub powinowatym w tymże stopniu; Sędziowie będą mogli także kompensować koszta całkowicie lub w części, gdy strony wzajemnie przegrywają w pewnych artykułach.

132. Patronowie i Woźni, którzy przestąpi granice swego urzędu, opiekunowie, kuratorowie, successorowie *cum beneficio legi et inventarii*, lub inni Administratorowie, którzy wystawili na niebezpieczeństwo interesu swych administracji, będą mogli być skazanemi na zapłacenie kosztów, w tym imieniu i bez poszukiwania onych

a nawet gdyby tak wypadło na wynagrodzenie szkód wszelakich; i to przeszkadzać nie będzie zawieszeniu w urzędzie Patronów i Woźnych, i skassowaniu opiekunów i innych osób, podług mniey lub więcej ważnych okoliczności.

133. Patronowie będą mogli żądać oddzielenia (*distraktion*) dla siebie kosztów, twierdząc, pod czas wyrzeczenia dekretu, że wyłożyli z góry większą część wydatków. Oddzielenie kosztów będzie tylko mogło być wyrzeczone w tym samym dekrecie, który na nie skazywać będzie; w takowym przypadku nastąpi oblikwidacya w imieniu Patrona, i wydany zostanie rozkaz exekucyi, co iednak nie ma mu przeszkadzać dochodzenia należyłości przypadającej mu od jego strony.

134. Jeżeli skarga miała za cel załatwienie tymczasowe, a sprawa jest w tym położeniu, że nie tylko tymczasowo załatwioną, ale i zupełnie rozsądzoną być może, Sędziowie będą obowiązani objąć wszystko iednym dekretem.

135. Exekucya tymczasowa bez kaucyi nakazaną będzie, gdy jest dokument autentyczny, obietnica przyznana, albo skazanie poprzednicze dekretem, od którego nie masz apellacyi.

Eksekucya tymczasowa będzie mogła być nakazana z kaucyą lub bez kaucyi, gdy chodzić będzie:

- 1mo. O obsygnacją i odcięcie pieczęci, lub o spisanie inwentarza.
  - 2do. O nagłe reparacye.
  - 3tio. O exmissyą z iakiego miejsca, gdy nie masz kontraktu dzierżawnego, lub gdy kontrakt dzierżawny wyszedł.
  - 4to. O wyznaczenie osób, w których ręku ma być złożony przedmiot zasekwestrowany (*Séquestres*), Kommissarzy i Dozorców, (*gardiens*).
  - 5to. O przyjęcie kautorów i zaręczycieli za kautorów.
  - 6to. O mianowanie opiekunów, kuratorów i innych administratorów, i o zdanie rachunków.
  - 7mo. O zapłatę za stoł (*pensions*), lub tymczasowe alimenty.
136. Jeżeli Sędziowie opuścili w dekrecie nakaz eksekucyi tymczasowej, nie będą mogli iey nakazać drugim dekretem, lecz zostawia się stronom wolność upomnienia się o nią, apellując.
137. Eksekucya tymczasowa nie będzie mogła być nakazana za koszta, chociażby nawet przysądzone były końcem wynagrodzenia szkód wszelkich.

138. Prezes i Pisarz podpiszą oryginał każdego dekretu, skoro tylko wydanym zostanie; zrobiona będzie wzmianka na marginesie protokołu audyencyonalnego o Sędziach i Prokuratorze Cesarskim, którzy się przy tym znajdowali; ta wzmianka będzie również podpisana przez Prezesa i Pisarza.

139. Pisarze którzy wydadzą ekstrakt dekretu wprzód nim będzie podpisany, pościągionemi będą jako fałszerze.

140. Prokuratorowie Cesarscy i generalni, każą sobie pokazać co miesiąc akta oryginalne dekretów, i zatrudnią się roztrząśnieniem, czyli zadosyć uczynionym było powyższym zaleceniom.

W przypadku uchybienia, spiszą w tej mierze protokół, końcem postąpienia sobie tak iak będzie należało.

141. Redakcya dekretów zawierać w sobie będzie imiona Sędziów, Prokuratora Cesarskiego, jeżeli był słuchanym, równie iak i Patronów; imiona, stan i mieszkanie stron, ich wnioski, przedstawienie w krótkości punktów *juris et facti*, powody i nakazy dekretów.

142. Redakcya zrobiona będzie po wzajemnym wręczeniu sobie przez strony, punktów poprzedzających nakaz dekretu, (*qualités*), zatem ta która zechce wyjąć

dekret oczny, obowiązana będzie wręczyć Patronowi swego przeciwnika te punkta, zawierające w sobie imiona, stan i mieszkanie stron, wnioski i punkta *juris et facti*.

143. Oryginał tego wręczenia znajdować się będzie przez dwadzieścia cztery godzin w ręku woźnych audyencyonalnych.

144. Patron który zechce stanąć z opozycją, bądź przeciw pierwszym punktom, (*qualités*), bądź przeciw przedstawieniu punktów *juris et facti*, oświadczy to woźnemu, który obowiązany będzie zrobić o tém wzmiankę.

145. Na proste oświadczenie Patronowi przez Patrona, opozycya ta załatwioną zostanie między stronami, przez Sędziego prezydującego; w przypadku przeszkody, przez najstarszego z porządku nominacji.

146. Ekstrakty dekretów będą miały początek i zakończenie podług przepisu artykułu Konstytucyjnego Cesarstwa pod dniem 28. Floréal roku XII.

147. Jeżeli jest w sprawie Patron, nie będzie mógł być dekret exekwowany, póki nie będzie wręczonym Patronowi, pod nieważnością; dekreta tymczasowo załatwiające i stanowcze, które stronę jedną lub drugą skazują, będą prócz tego wręczone stronie, bądź osobiście, bądź w za-

mieszkanu, i będzie zrobiona wzmianka o wręczeniu Patronowi.

148. Gdyby Patron umarł, lub przestał w sądach stawać, dość będzie na wręczeniu stronie; lecz w takowém zrobiona będzie wzmianka, że Patron umarł, lub że przestał odbywać swój urząd.

TYTUŁ VIII.

O Dekretach zaocznych i opozycjach.

149. Gdyby Pozwany nie ustanowił Patrona, albo gdyby ustanowiony Patron nie stawił się na dzieńznaczony do audyencji, uznaniem zostanie nieposłuszeństwo.

150. Po przywołaniu, sprawy będzie ogłoszone na audyencji nieposłuszeństwo, i wnioski strony domagającej się, będą iey przyśądzone, gdy takowe okażą się sprawiedliwymi i dokładnie sprawdzonemi: iednakże wolno będzie Sędziom kazać złożyć papiery, końcem wyrzeczenia dekretu na następującej audyencji.

151. Gdy kilka stron zapozwanych będzie w iednymże przedmiocie, z rozmaitemi terminami, nie będzie żadna poczytana za nieposłuszną, aż dopiero po upłynieniu najdłuższego terminu.

152. Wszystkie strony przywołane a niestawiające, będą w iednymże dekrete za nieposłuszne uznane; a jeżeli przeciwko każdej z nich z osobna uzyskane zostało uznanie iéy za nieposłuszną, ko-żta za te osobne uznania, nie będą przyjęte do oblikwidacyi; poniesie ie Patron, i nie będzie ich mógł wcale poszukiwać na stronie.
153. Jeżeli z dwóch albo więcej stron zapozwanych, iedna się nie stawia, a druga stanie, iedno z drugim będzie połączone, a dekret tego połączenia będzie wręczony stronie niestawiającej, przez woźnego wyznaczonego. Wręczenie zawierać będzie wezwanie na dzień w którym sprawa ma być przywołaną; iednym tylko dekretem wszystko będzie roztrzygnięte, przeciwko któremu nie będzie mogła zayść opozycja.
154. Pozwany który ustanowił Patrona, będzie mógł, nie złożwszy obrony, po iednym tylko oświadczeniu, stawic się na audyencyi, i zyskać aby niestawiający Powód za nieposłusznego uznanym został.
155. Dekreta zaoczne wykonywanemi nie będą przed upłynieniem tygodnia od wręczenia Osobie lub w iéy zamieszkanu, jeżeli nie było ustanowionego Patrona, chyba dla nagłych okoliczności, w przypad-

kach przepisanych w Artykule 135. wykonywanie ich było nakazane przed upłynieniem tego terminu.

Będzie także wolno Sędziom, w wypadku tylko gdyby przewłoka groziła niebezpieczeństwem, nakazać exekucją bez względu na opozycją, z kaucją lub bez kaucyi; co iednymże tylko dekretem będzie mogło być skuteczzone.

156. Wszelkie dekreta zaoczne przeciwko stronie, która nie ustanowiła Patrona, będą wręczone przez woźnego wyznaczonego bądź przez Sąd, bądź przez Sędziego zamieszkania niestawiającej strony, któremu Sąd to zleci. Winny być exekwowanemi w ciągu sześciu miesięcy po ich otrzymaniu, inaczey uważane będą za nienastąpione.

157. Jeżeli dekret wydany został przeciwko stronie mającej Patrona, opozycya przez tydzień tylko będzie mogła być przyjętą, rachując od dnia wręczenia Patronowi.

158. Jeżeli wydany został przeciwko stronie nie mającej Patrona, opozycya będzie tylko mogła być przyjętą, aż do wykonania dekretu.

159. Dekret uważa się za wykonany, gdy aresztowane ruchomości zostały przedane, albo gdy skazany, został uwięzionym,

lub w dozór poleconym, albo gdy go uwiadomiono o aresztowaniu iedney lub kilku iego nieruchomości, lub gdy koszta zostały zapłacone, albo nakoniec gdy Akt iaki nastąpił, z którego koniecznie okazuje się, że wykonanie dekretu wiadome było sronie niestawiający. Oppozycja założona w powyższych czasu przeciagach, i podług form poniżey przepisanych, zawiesza exekucyą, jeżeli nie była nakazaną bez względu na oppozycyą.

160. Gdy dekret wydanym będzie przeciwko sronie mającey Patrona, oppozycja będzie tylko mogła być przyiętą wtedy, gdy zanesioną zostanie w nocy wręczoney Patronowi przez Patrona.

161. Nota ta zawierać będzie zasady oppozycji, chyba że zasady obrony wręczone były przed dekretem, a w takowym przypadku dość będzie na oświadczeniu, że się ich używa iako zasad oppozycji: oppozycja któraby nie w takiej formie wręczoną była, nie wstrzyma exekucyi; odrzuconą zostanie na proste oświadczenie, i nie będzie wcale potrzeba żadnego innego postępowania.

162. Gdy dekret wydany będzie przeciwko sronie nie mającey Patrona, oppozycja będzie mogła być uczynioną, bądź przez Akt nie sądowy, bądź przez oświadczenie

na rozkazie dekretu (*Commandement*), na protokółach tyczących się aresztowania albo uwięzienia, albo na wszelkim innym akcie exekucyynym, iednakże z tym warunkiem, iż zanoszący oppozycyą, ponowi ją w nocy, w ciągu tygodnia, ustanawiając przytém Patrona; po przeminięciu tego czasu, nie będzie już mogła być przyiętą; exekucya będzie kontynuowaną, i nie będzie wcale potrzeba iey nakazywać.

Jeżeli Patron srony, która otrzymała dekret, umarł, lub nie może już stawać, srona ta zleci, aby o nowém ustanowieniu patrona, uwiadomić niestawiającego, który będzie obowiązany w powyższych przeciagach czasu, rachując od wręczenia, powtórzyć swoię oppozycyą w nocy, ustanawiając przytém Patrona.

W żadnym przypadku nie będą przyięte do oblikwidacyi kosztów, zasady oppozycji po nocy podane.

163. Będzie utrzymywana w kancelaryi księga, w której Patron srony zanoszącey oppozycyą zrobi w krótkości wzmiankę o oppozycji, wyrażając imiona sron i ich Patronów, daty dekretu i oppozycji, nie będzie się należała żadna opłata wpisowa (*d'enregistrement*), wyjąwszy gdyby Exrakt tego był wydany.

164. Żaden dekret zaoczny nie będzie względem trzeciego wykonany, iak na zaświadczenie Pisarza, itwierdzące, że żadna opozycja w księgę wciągniętą nie została.
165. Nigdy nie będzie mogła być przyjęta opozycja przeciwko dekretowi, którym odrzucona została pierwsza opozycja.

TYTUŁ IX.

O EXCEPCYACH.

§. I.

O Kaucyi, którą cudzoziemey złożyć powinni.

166. Każdy cudzoziemiec, czyli będzie głównym Powodem, czyli wchodzącym do sprawy (*intervenant*), obowiązany będzie, na domaganie się Pozwanego, przed wszelką inną excepcją, złożyć kaucją na to, iż zapłaci koszta i szkody wszelakie, na które mógłby być skazanym.
167. Dekret nakazujący kaucją, ustanowi iaką sumnę takową wynosić powinna: Powód który złoży takową sumnę, albo udowodni, że iego nieruchomości leżące we Francyi, dostatecznymi są do odpowiedzial-

ności za nią, uwolnionym będzie od złożenia kaucyi.

§. II.

O odesłaniu do innego Sądu.

168. Strona przywołana nie przed ten Sąd do którego sądenie iey sprawy należy, będzie mogła żądać aby odesłaną była przed właściwych Sędziów.
169. Obowiązana będzie podać to żądanie przed wszelkimi innemi excepcjami i odpowiedziami.
170. Gdyby iednakowoż Sąd nie był właściwym co do materyi, żądać będzie można odesłania w iakimbykolwiek bądź stanie proces się znajdował; a gdyby nie żądano odesłania, Sąd obowiązany będzie odesłać z urzędu, tam gdzie należy.
171. Jeżeli iuż wprzódby zanesiona była skarga w tymże przedmiocie do innego Sądu, albo gdy spór jest w związku z sprawą iuż toczącą się winnym Sądzie, odesłanie do tego Sądu będzie mogło być żądane i nakazane.
172. Wszelkie domaganie się odesłania, sądzone będzie w krótkości, i nie będzie wcale mogło być odkładane do rozsądenia głównej sprawy, ani z nią być połączone.

§. III.

O Nieważności.

173. Wszelka nieważność pozwu albo aktu processowego jest uchylona, jeżeli nie jest przedstawioną przed wszelką odpowiedzią lub excepcją, wyjąwszy excepcye o niewłaściwość Sądu.

§. V.

Excepcye odkładające (dilatoires).

174. Sukcessor, Wdowa, Rozwodka, albo Separatka co do majątku, zapozwana jako żyjąca w wspólnictwie onego, będą mieli trzy miesiące czasu, od dnia otwarcia się sukcessyi albo rozwiązania wspólnictwa, do spisania inwentarza, a czterdzieści dni do namyslenia się; jeżeli inwentarz przed upłynieniem trzech miesięcy został spisany, czterdziestodniowy przeciąg czasu zacznie się od dnia w którym inwentarz został ukończony.

Jeżeli udowodnią, że inwentarz w trzech miesiącach spisany być nie mógł, dozwolony im będzie przywoity przeciąg czasu do spisania onego i czterdzieści dni do namysłu; co w krótkości załatwione będzie.

Sukcessorowi jednak po upłynieniu czasu powyżey dozwolonego, zostanie wolność spisania ieszcze inwentarza i noszenia imienia sukcessora *cum beneficio legis et inventarii*, byleby nie wykonał żadnego aktu jako sukcessor, albo byleby nie było przeciwko niemu prawomocnego dekrety, skazującego go jako sukcessora przyjmującego spadek bez dobrodzieystwa *legis et inventarii (héritier pur et simple)*.

175. Ten który utrzymywać będzie, iż ma prawo przypozwania ewiktora, obowiązany będzie wykonać to w ciągu tygodnia od dnia pierwiałtkowey skargi, oprócz dnia iednego na każde trzy miryametry. Jeżeli jest kilku Ewiktarów wchodzących do teyże saméy ewikcyi, ieden będzie termin dla wszystkich, a ten będzie ustanowiony podług oddalenia miejsca mieszkania nayodleglejszego Ewiktora.

176. Jeżeli Ewktor utrzymuje, że ma prawo przywołać drugiego jako swego ewiktora (*sous-garant*), obowiązany będzie uczynić to w powyższym przeciągu czasu, rachując od dnia w którym skarga przeciw niemu o ewikcyą zanesioną została; to tak następnie zachowane będzie względem dalszego Ewiktora.

177. Jeżeli wszelako pierwiałtkowy Pozwany jest pociągniony do Sądu w czasie wyzna-

czonym do spisania inwentarza i namyślenia się, termin do przywołania ewiktora, zacznie się dopiero od dnia w którym upłynęły terminy do spisania inwentarza i namyślenia się.

178. Nie będzie dozwolony inny termin do przyzwania Ewiktora, w jakimkolwiek bądź przedmiocie, pod pozorem małoletności, albo inszej przyczyny uprzywilejowanej; nienaruszając prawa pociągania ewiktorów, lecz bez spóźnienia tym sposobem dekretu sprawy głównej.

179. Jeżeli terminy przyzwołów o ewikcyą nie upłynęły w jednymże czasie, co i termin skargi pierwsiatkowej, Pozwany pierwsiatkowy nie będzie w żaden sposób uznany za nieposłusznego, gdy przed upłynięciem terminu wyraził w oświadczeniu wręczonym Patronowi przez Patrona, że pociągał o ewikcyą; warując, iż jeżeli Pozwany, po upłynięciu terminu przepisane go do przyzwowania ewiktora, nieudowodni, iż pociągał był o ewikcyą, rozsądzona zostanie sprawa pierwsiatkowa, a nawet skazany będzie na szkody wszelkie, jeżeli się okaże, iż pociąganie o ewikcyą, przez niego wzmiankowane, uskutecznione nie było.

180. Jeżeli Powód pierwsiatkowy utrzymaie, iż dozwolenie terminu do przyzwania ewi-

ktora nie jest potrzebne, punkt ten incydentalny w krótkości sądzonym będzie.

181. Osoby pozwane o ewikcyą, będą obowiązane rozprawić się przed Sądem, w którym się toczy sprawa pierwsiatkowa, chociażby zaprzeczały, iż są ekwitorami; lecz jeżeli się okaże z pisma lub z oczywistości *facti*, że skarga pierwsiatkowa dlatego tylko zanesiona została, aby ich gdzie indziej a nie przed ich Sąd pociągnąć, odesłaniami przedem zostaną.

182. W ewikcyi formalnej (*formelle*) co do przedmiotów realnych czyli hypotecznych, wolno będzie zawsze ewiktorowi wziąć na siebie całą sprawę ewikcyonowanego, który będzie uwolniony od sprawy, jeżeli tego domagać się będzie przed pierwszym dekretem.

Jednakże ewikcyonowany, chociaż uwolniony od sprawy, będzie mógł w niej asystować dla dopilnowania praw swoich; a Powodowi pierwsiatkowemu będzie wolno domagać się, żeby w sprawie został, dla dopilnowania praw jego.

183. W ewikcyi prostej (*simple*), Ewktor będzie mógł tylko wchodzić do sprawy, ale nie będzie mógł brać na siebie całej sprawy ewikcyonowanego.

184. Jeżeli skargi pierwsiatkowe i o ewikcyą są w tym stanie, że mogą być razem

sądzone, łącznie osądzonemi zostaną; inaczej, Powód pierwsiastkowy będzie mógł żądać zadekretowania oddzielnie swej skargi: tenże sam dekret wyrzeczce względem rozdzielenia, jeżeli dwie sprawy złączonemi były, warując, gdyby tego wypadła potrzeba, rozsądzenie Ewikcyi, po dekrecie zapadłym w rzeczy głównej.

185. Dekreta wydane przeciwko Ewiktorom formalnym, będą mogły być wykonane przeciw Ewikcyonowanym.

Dość będzie na wręczeniu dekretu ewikcyonowanym, bądź że byli uwolnionemi od sprawy, bądź że w niej assystowali, i nie będzie wcale potrzeba żadnego innego domagania się ani postępowania. Co się tyczy kosztów i szkód wszelakich, obliczkowanie ich i wyekwowanie będzie tylko mogło nastąpić przeciwko Ewiktorom.

Jednakowoż w przypadku gdyby Ewiktor był w niemożności płacenia, kosztą ponosić będzie Ewikcyonowany, byleby nie był poprzedniczo uwolnionym od sprawy; będzie także ponosił szkody wszelakie, jeżeli Trybunał tego uzna potrzebę.

186. Excepcye odkładające (*dilatatoires*) będą podane razem, i przed wszelką odpowiedzią co do przedmiotu głównego.

187. Successorowi, wdowie, rozwódce lub seperatce, będzie wolno podać swe excepcye odkładające, dopiero po upłynieniu terminów do spisania inwentarza i do namyslenia się.

§. V.

O komunikowaniu Papierów.

188. Będzie wolno stronom wzajemnie, na proste oświadczenie, domagać się komunikacyi papierów przeciw nim użytych, w trzech dniach po wręczeniu lub użyciu takowych papierów.

189. Kommunikacya nastąpi między Patronami za kwitem, lub składając w kancellaryi: papiery nie będą mogły być z miejsca ruszane, chyba się znajdowały gdzie ich oryginały, lub gdyby strona na to zezwalała.

190. Czas przeznaczony do komunikacyi będzie ustanowiony lub w kwicie Patrona, lub w dekrecie który ją nakazał: gdyby nie był ustanowiony, będzie trzechdniowy.

191. Jeżeli po upłynieniu terminu, Patron nie zwrócił papierów, nastąpi na prośbę notę (*requête*), a nawet na prośbę memoryał (*mémoire*) strony, wydanie rozkazu wyrażającego, iż będzie przymuszony do rze-

czonogo zwrócenia natychmiast i aresztem osobitym, a nawet, końcem wynagrodzenia szkód wszelakich drugiey stronie, do zapłacenia po trzy franki za każdy dzień spóźnienia, rachując od dnia wręczenia rzeczonogo rozkazu, oprócz kosztów rzeczoney noty i rozkazu, których nie będzie mógł poszukiwać na stronie, od której jest ustanowiony.

192. W przypadku opozycyi, punkt ten incydentalny będzie w krótkości osądzony: jeżeli Patron przegra, skazany będzie o sobiście na kosztu punktu incydentalnego, a nawet na wszelkie inne należne szkody i kary, podług gatunku okoliczności.

TYTUŁ X.

O rozpoznawaniu pism (vérification).

193. Gdy będzie chodziło o przyznanie i rozpoznawanie pism prywatnych, będzie wolno Powodowi, bez pozwolenia Sędziego, zlecić zapozwanie z terminem trzech-dniowym, aby uzyskać Akt przyznania, albo sprawić aby pismo uważanem było za przyznane.

Jeżeli Pozwany nie zaprzecza podpisu, wszystkie koszta tyczące się przyznania lub

lub rozpoznawania, a nawet zarejestrowania pisma, będą ponoszone przez Powoda.

194. Jeżeli Pozwany nie stawia się, uznany będzie za nieposłusznego, i Pismo uważane będzie za przyznane: jeżeli pozwany przyzna pismo, będzie na to w dekreście dane zaświadczenie Powodowi.

195. Jeżeli Pozwany zapiera się podpisu sobie przypisywanego lub oświadcza, że nie przyzna podpisu przypisywanego trzeciemu, rozpoznawanie tego będzie mogło być nakazane tak przez dokumenta, iako też przez Biegłych i przez świadków.

196. Dekret upoważniający rozpoznawanie, nakaze uskutecznienie iego przez trzech Biegłych, i mianować ich będzie z urzędu, chyba by strony zgodziły się na ich mianowanie. Tymże dekretem wyznaczony będzie Sędzia, przed którym odbywać się będzie rozpoznawanie; wyrażać on także będzie, że papier mający być rozpoznawanym, złożony zostanie w kancelaryi (*greffe*), po poprzedniczym dokładnem opisaniu stanu iego, i po podpisaniu onego i zaparafowaniu przez Powoda, lub iego Patrona i przez Pisarza, który spisze wszystkiego Protokół.

197. W przypadku wyłączenia Sędziego delegowanego lub Biegłych, postąpiono bę-

dzie podług przepisów w Tytułach XIV. i XXI. niniejszemy Księgi.

198. W ciągu trzech dni po złożeniu papieru, będzie wolno Pozwanemu przetrzeć go w kancelaryi, stamtąd go nie wynosząc: podczas tego przeglądania, papier będzie zaparafowany przez niego, lub przez jego Patrona, lub szczególnego Pełnomocnika: a Pisarz tego spisze protokół.

199. W dzień wyznaczony rozkazem Sędziego delegowanego, i na wezwanie strony najpilniejszy wręczony Patronowi, jeżeli był ustanowionym, inaczey zaś w zamieszkaniu, przez woźnego wyznaczonego rzeczonym rozkazem, strony obowiązane będą stawić się przed rzeczonym Delegowanym, dla ułożenia się względem papierów mających być użytymi do porównania: jeżeli Powod domagający się rozpoznawania nie stanie, papier będzie odrzucony; jeżeli zaś Pozwany, Sędzia będzie mógł uważać papier za przyznany. W obu przypadkach, dekret wydany będzie na następującej audyencyi, na relacyą Sędziego delegowanego, bez wręczenia wezwania do rozprawy: opozycya przeciw niemu będzie mogła być dopuszczoną.

200. Jeżeli strony nie zgadzają się z sobą co do papierów mających być użytymi do

porównania, Sędzia będzie mógł tylko przyjąć za takie;

1mo. Podpisy Położone w Aktach przed Notaryuszami, albo podpisy położone w Aktach sądowych w przytomności Sędziego lub Pisarza, albo nakoniec papiery pisane i podpisane przez tego którego pismo ma być porównywane, a które on pisał i podpisał jako Sędzia, Pisarz, Notaryusz, Patron, Woźny, lub odbywający pod innym jakim tytułem, urząd osoby publiczney;

2do. Pisma i podpisy prywatne przyznane przez tego któremu jest przypisywany papier mający być rozpoznawany, ale nie takie które on zaprzeczał, albo których nie przyznawał, chociażby były wprzód rozpoznawane i przyznane za pochodzące od niego.

Gdyby zaprzeczanie albo nieprzyznanie ścierało się tylko do części papieru mającego być rozpoznawany, wolno jest Sędziemu rozkazać, aby reszta rzeczonym papieru służyła do porównania.

201. Jeżeli papiery mające służyć do porównania znajdą się w ręku zachowawców (*dépositaires*) publicznych lub innych, Sędzia delegowany nakaże, aby na dzień i godzinę przez niego wyznaczone, posiadacze tych papierów przynieśli one

na miejsce, gdzie się będzie odbywało rozpoznawanie, pod karą przymuszenia do tego osobistym aresztem zachowywaczy publicznych, a innych drogą pospolitą, warując nawet przeciw tym drugim, nakazanie aresztu osobistego, gdyby tego była potrzeba.

202. Jeżeli papiery mające służyć do porównania, nie mogą być z miejsca przenieszone, albo jeżeli posiadacze ich są nadto oddaleni, zostawiono jest roztropności Trybunału nakazać, na relacyą Sędziego delegowanego i po wysłuchaniu Prokuratora Cesarzkiego, aby rozpoznawanie odbyło się w miejscu mieszkania zachowywaczy, albo w miejscu najbliższym, lub ażeby w wyznaczonym przeciągu czasu i drogami przez dekret Trybunału przepisanimi, papiery zostały przysłane do kancelaryi.

203. W ostatnim tym przypadku, jeżeli zachowywacz jest osobą publiczną, zrobi poprzedniczo ekstrakt czyli kopią kollacyonowaną papierów, takowa będzie skonfrontowaną z Oryginałem przez Prezesa Sądu swego obrębu, który tego spíše Protokół: rzeczony ekstrakt czyli kopia będzie umieszczona przez zachowywacza w liczbie jego Oryginałów, końcem zastępowania ich aż do momentu odesłania papierów; i będzie mu wolno wydawać ekstrakta urzęd-

dowe (*grosses*) i kopie, robiąc wzmiankę o spisany protokule.

Zachowywacz będzie miał sobie zapłacone koszta przez Powoda pociągającego do rozpoznawania, stosownie do oblikwidacyi zrobionej przez Sędziego, który spisał Protokół, podług którego wydany będzie rozkaz exekucyjny.

204. Strona najpilniejsza zleci wezwanie pozwem Biegłych i Zachowywaczy, aby się znaydowali na miejscu, na dzień i godzinę wyznaczoną rozkazem Sędziego delegowanego; Biegłych końcem wykonania przysięgi i przystąpienia do rozpoznawania, a Zachowywaczy, końcem przedstawienia papierów mających służyć do porównania; strona wezwana będzie do stawienia się, oświadczeniem wręczonym Patronowi przez Patrona; wszystkie spisany będzie Protokół, dana będzie onego kopia w ekstrakcie Zachowywaczom, co do przedmiotu ich tyczącego się, równie iako i kopia w ekstrakcie dekretu.

205. Gdy papiery przedstawionami będą przez Zachowywaczy, zostawiono będzie roztropności Sędziego delegowanego, aby im rozkazał być przy rozpoznawaniu, końcem dania haczości na rzeczony papiery, i żeby je odbierali i przedstawili na każdej Sessyi; lub też aby nakazał, żeby

zostały złożone w rękę Pisarza, który protokółem to na siebie weźmie; w tym ostatnim przypadku, jeżeli Zachowywacz jest Osobą publiczną, będzie mógł sporządzić ich kopią, jako rzeczono w Artykule *zozcim*; chociażby nawet miejsce gdzie się odbywa rozpoznawanie było po za obrębem, w którym Zachowywacz ma prawo odbywać obowiązki swego urzędu.

206. W niedostatku, lub w przypadku niedostateczności papierów mających służyć do porównania, Sędzia delegowany będzie mógł zalecić napisanie kawałka mającego w sobie wszelkie litery (*un corps d'écriture*), który będzie dyktowany przez Biegłych, w przytomności lub po przywołaniu Powoda.

207. Po wykonaniu przysięgi przez Biegłych, i po komunikowaniu im papierów, lub po napisaniu rzeczzonego kawałka, strony wyйдą, podawszy względem Protokołu Sędziego delegowanego swe uwagi i żądania takie, jakie im się zdawać będą.

208. Biegli przystąpią razem do rozpoznawania w kancelaryi przed Pisarzem lub przed Sędzią, jeżeli tak rozkazał: a jeżeli nie mogą zakończyć w tym dniu, odłożą na pewny dzień i godzinę wyznaczoną przez Sędziego lub Pisarza.

209. Relacya ich będzie przyłączona do oryginalnego Protokołu Sędziego delegowanego, i nie będzie potrzeba iéy zaprzysięgać; Papiery oddane będą zachowywaczom, którzy na to dadzą kwit Pisarzowi na Protokule.

Oblikwidacya dniowego i nagroda Biegłym, będzie wyrażona na Protokule, i rozkaz exekwowania oney wydany będzie przeciw Powodowi, który żądał rozpoznawania.

210. Trzech biegłych obowiązanych będzie spisać wspólną relacyą z powodami, i wyrazić iedno tylko zdanie, większością głosów utworzone.

Jeżeli są zdania różne, relacya zawierać w sobie będzie ich powody, i nie wolno będzie dać poznać zdanie partykularne Biegłych.

211. Będą mogli być słuchanemi jako świadkowie ci, którzy widzieli iak pisano, lub podpisywano pismo o które rzecz chodzi, albo którzy mieli wiadomość iaką o faktach mogących służyć do odkrycia prawdy.

212. Przystępując do wystuchania świadków, papiery zaprzeczane lub nieprzyznane, będą im przedstawione i przez nich zaparafowane; będzie o tém zrobiona wzmianka, równie iak o tém gdyby się wzbraniałi parafować; będą prócz tego zochowane

prawidła poniżej przepisane, względem inkwizycyi.

213. Gdy będzie dowiedziona, że papier jest pisany lub podpisany przez tego który go się wypierał, skazany będzie na zapłacenie na skarb sto pięćdziesiąt franków, oprócz wydatków i szkód wszelakich strony, i będzie mógł być skazanym nawet na areszt osobisty w głównym przedmiocie sprawy.

TYTUŁ XI.

O fałszu, iako punkcie incydentalnym w sprawie cywilney, (du faux incident civil.)

214. Osoba utrzymująca, że papier wręczony, komunikowany albo produkowany w ciągu sprawy, jest fałszywy albo sfałszowany, może, gdyby potrzeba było, być przypuszczoną do wpisania się z zadaniem fałszu, chociażby już rzeczony papier był, bądź przeciw zadającemu fałsz, bądź przeciw pozwanemu o fałsz iako o punkt incydentalny, rozpoznawany w innym celu, a nie w celu dochodzenia fałszu, iako punktu głównego, lub iako punktu incydentalnego, i chociażby z tego powodu zapadł dekret zasa-

dzony na rzeczonym papierze iako mianym za prawdziwy.

215. Chcący się wpisać z zadaniem fałszu, będzie obowiązany wezwać naprzód drugą stronę, oświadczeniem wręczonem Patronowi przez Patrona, do wyrażenia czyli chce lub nie chce użyć tego papieru, z oznajmieniem, że w przypadku, gdyby go użyła, on wpisze się z zadaniem fałszu.
216. Strona wezwana obowiązana jest, w przeciągu tygodnia wręczyć przez oświadczenie Patrona, oznajmienie, że chce użyć lub nie, papieru zaskarżonego o to że fałszywy, i takowe oznajmienie podpisze sama lub mający od niej szczególne i urzędowe pełnomocnictwo, którego kopia będzie przyłączona.
217. Jeżeli, ten który w takowym wezwaniu oznacza Pozwanego, nie poda takowego oznajmienia, lub jeżeli wyrazi, że nie chce użyć tego papieru, na ów czas Powód może prostem oświadczeniem wnieść to na audyencyą, końcem pozyskania nakazu, aby papier miany za fałszywy, odrzuconym został co do interesu Pozwanego, warując dla Powoda wolność czynienia z niego takowych wniosków, i następności, iakże mu się zdawać będzie, lub zakładania o wynagrodzenie szkód wszela-

- kich, takich pretensyi iakie z przyzwoitości osądzi.
218. Gdy Pozwany oświadczy, że chce użyć tego papieru, Powód wyrazi przez oświadczenie zrobione w kancelaryi podpisane przez niego lub przez mającego od niego plenipotencyą specjalną i urzędową, że zamiarem jego jest wpisać się z zadaniem fałszu; prostem oświadczeniem wniesie to na audyencyą, końcem pozyskania wolności wpisaną się, i aby Delegowany mianowanym został, przed którymby się takowego dochodziło.
219. Pozwany obowiązany będzie oddać do kancelaryi papier zaskarżony o to że fałszywy, w ciągu trzech dni po wręczeniu dekretu przypuszczającego wpisanie się i mianującego Delegowanego, i wręczyć w trzech następujących dniach zaświadczenie złożenia w kancelacyi.
220. Gdyby Pozwany w rzeczonym terminie nie uczynił zadosyć temu, co jest w poprzedzającym artykule przepisano, Powód będzie to mógł przedstawić na audyencyi, końcem pozyskania dekretu odczucającego rzeczony papier, podług tego co jest wyrażone powyżey w artykule 217. chyba by wolał raczey domagać się, aby mu pozwolono złożyć rzeczony papier swym kosztem do kancelaryi, za co mu Pozwany zwróci

- wydatki, iako koszta za nieposłuszeństwo, i tym końcem wydany mu będzie rozkaz egzekucyyny.
221. W przypadku gdyby był gdzie oryginał papieru oskarżonego o to że fałszywy, załeczone zostanie, gdyby wypadła potrzeba, przez Sędziego delegowanego, na notę Powoda, ażeby Pozwany w czasie sobie przepisany, dostawił przereczony oryginał do kancelaryi, a zachowywacze onego, będą do tego przymuszeni, aresztem osobistym, jeżeli są urzędnikami publicznymi, a aresztem rzeczowym, karą pieniężną, a nawet aresztem osobistym, gdyby tego wypadła potrzeba, jeżeli nie są publicznymi urzędnikami.
222. Zostawione jest roztropności Trybunału rozkazać, po odebraniu relacyi Sędziego delegowanego, aby przyłapiono do dalszego dochodzenia fałszu, nie czekając na przyniesienie oryginału; iako też ustanowić co będzie należało, w przypadku gdyby rzeczony oryginał nie mógł być przyniesionym, lub gdyby dostatecznie udowodnionym było, że został potajemnie wziętym, albo że zginął.
223. Przeciąg czasu wyznaczony do przyniesienia oryginału, zaczyna się od dnia wręczenia rozkazu, lub Dekretu, w zamieszkanu osób tenże oryginał posiadających.

224. Przeciąg czasu w którym przepisano Pozwanemu, aby przyniósł oryginał, zaczyna się od dnia wręczenia rozkazu lub Dekretu, iego Patronowi; a gdyby Pozwany nie pośpieszył się należycie z przyniesieniem rzeczzonego oryginału w tym przeciągu czasu, Powod będzie mógł przedstawić to na audyencji, iako rzeczono w Artykule 217.

Pośpiech, powyżey Pozwanemu przepisany, uskutecznionym zostanie, gdy tenże Pozwany wręczy zachowywaczom, w przeciągu czasu przepisany, kopią zrobionego sobie wręczenia rozkazu lub dekretu zalecającego przyniesienie rzeczzonego oryginału, i nie będzie potrzebował wyimować Extraktu rzeczzonego rozkazu lub rzeczzonego Dekretu.

225. Po nastąpieniu oddania w kancelaryi rzeczzonego papieru zaskarżonego o to że fałszywy, zaświadczenie tego będzie wręczone Patronowi Powoda, z wezwaniem ażeby był przytomnym spisaniu Protokołu, a w trzy dni po tém wręczeniu, spisany będzie Protokół stanu tego papieru.

Jeżeli Powod zlecił oddanie tego papieru, rzeczony Protokół spisany będzie w trzech dniach po rzeczonym oddaniu, wezwawszy poprzedniczo Pozwanego, ażeby był przytomnym.

226. Jeżeli nakazane zostało, ażeby oryginały przyniesione były, protokół łącznie spisany będzie tak rzeczonych oryginałów iako i kopii zaskarżonych o to że fałszywe w powyższym przeciągu czasu, iednakże Sąd będzie mógł nakazać, podług wymagania okoliczności, aby niezwłocznie spisany został protokół stanu rzeczonych kopii, nie czekając przyniesienia rzeczonych oryginałów, których stanu, w takim przypadku, będzie spisany oddzielnie protokół.

227. Protokół zawierać w sobie będzie wzmiankę i opisanie miejsc skrobanych, nadpisków, wierszy między-liniowych i innych podobnych okoliczności; spisany będzie przez Sędziego delegowanego, w przytomności Prokuratora Cesarskiego. Powoda i Pozwanego, lub mających od nich plenipotencye specyalne i urzędowe; rzeczony papiery i oryginały będą parafowane przez Sędziego delegowanego i Prokuratora Cesarskiego, przez Pozwanego i Powoda, jeżeli mogą lub chcą ie parafować; inaczej, zrobiona o tém będzie wzmianka. W przypadku niestawienia się iedney lub drugiey strony, nieposłuszeństwo uznaniem będzie i przytąpi się do Protokołu.

228. Powod zadający fałsz lub iego Patron, będzie mógł wziąć do przejrzenia, w ia-

kimkolwiekby stanie rzecz się znajdowała, papiery zaskarżone o to że fałszywe, z rąk Pisarza: nie biorąc ich z miejsca i bez spóźnienia.

229. W ciągu tygodnia następującego po rzeczonym Protokule, Powód obowiązany będzie wręczyć Pozwanemu zasady, na których opiera zadawanie fałszu, a te zawierać w sobie będą *facta*, okoliczności i dowody na których chce założyć wyświecenie fałszu lub sfalszowania; inaczey, Pozwanemu będzie to wolno przedstawić na audyencyi, końcem otrzymania nakazu, gdyby tego potrzeba było, aby rzeczony Powód odpadł od swego wpisu z zadawaniem fałszu.

230. Pozwany obowiązany będzie w ciągu tygodnia od wręczenia zasad fałszu, dać na to na piśmie odpowiedź; inaczey Powód będzie mógł wprowadzić rzecz na audyencyą, końcem uzyskania, aby ustanowioném było odrzucenie tego papieru, podług wyrażonego powyżey przepisu w artykule 217.

231. We trzy dni po rzeczonych odpisach, strona naysilniejsza będzie mogła w tej mierze udać się na audyencyą, a zasady fałszu będą przyjęte lub odrzucone, całkiem lub w części: nakazane będzie, gdyby tego wypadła potrzeba, aby rzeczony

zasady lub niektóre z nich zostały przyłączone, bądź do punktu incydentalnego względem fałszu, jeżeli niektóre z rzeczonych zasad były przypuszczona, bądź do sprawy czyli do processu w głównym przedmiocie; wszystko to podług gatunku rzeczonych zasad i podług wymagania okoliczności.

232. Nakazane będzie dekretem, aby zasady przypuszczone, były dowiedzionemi, tak przez dokumenta iako przez świadków, przed Sędzią delegowanym, warując iż Pozwanemu wolno będzie zbierać dowody, i że użytych będzie do rozpoznania papierów zaskarżonych o to że fałszywe, trzech biegłych Pisarzy (*écrivains*), którzy mianowanemi będą z urzędu w tymże samym dekrete.

233. Zasady fałszu uznane za należące do rzeczy i przypuścić się dające, będą dokładnie wyrażone w części dekretu zalecającej (*dans le dispositif*), która dozwoli ich dowodzenia; i żadna inna zasada dowodzoną nie będzie. Jednakowoż wolno będzie Biegłym czynić takie uwagi zależące od ich sztuki, iako im się przyzwolitemi zdawać będą, względem papierów zaskarżonych o to że fałszywe; zostawnie się moc Sędziom przyjęcia takowych podług słuszności.

234. Przystępując do wystuchania świadków, zachowane będą formalności poniżej do inkwizycyi przepisane: papiery miane za fałszywe, będą im przedstawione i przez nich zaparafowane, jeżeli mogą lub chcą parafować; inaczej, wzmianka o tém zrobiona będzie.

Co się tycze papierów mających służyć do porównania i bydź przedstawnymi Bieglým, wolno ie będzie także przedstawić świadkom całkiem lub w części, jeżeli to Sędzia delegowany za rzecz przyzwoitą osądzi; w którym to ie przypadku zaparafują, iako ieść powyżey przepisano.

235. Jeżeli świadkowie przedstawią iakie papiery podczas swego zeznania, te do niego zostaną przyłączone, po poprzedniczem onych zaparafowaniu, tak przez Sędzię delegowanego, iako i przez rzeczonych świadków, jeżeli mogą lub chcą to uczynić; jeżeli nie, tedy wzmianka o tém zrobiona będzie: a jeżeli rzeczone papiery dowodzą fałszu lub prawdy papierów zaskarżonych, będą przedstawnymi innym świadkom, którzyby o nich wiedzieli, i będą przez nich zaparafowane, podług tego co powyżey przepisane zostało.

236. Dowodzenie przez biegłych następującym odbywać się będzie sposobem:

Imo.

Imo. Ułożą się strony względem papierów mających służyć do porównania, lub Sędzia im ie wskaże; iako ieść powiedziane w artykule 200. w tytule o *Rozpoznawaniu pism*.

2do. Oddane będą Bieglým, dekret przypuszczający wpisanie się z zadaniem fałszu, papiery miane za fałszywe, protokół ich stanu, dekret który przypuszczał zasady fałszu, i nakazał relacją przez Biegłych, papiery mające służyć do porównania, jeżeli były przytawione, protokół ich przedstawienia, i dekret, na mocy którego zostały przyjęte; Biegli zrobią wzmiankę w swęj relacyi o oddaniu wszystkich powyższych papierów, i o roztrząsaniu przez nich przedsięwziętém, lecz nie będzie im wolno spisywać w tey mierze żadnego protokołu; zaparafują papiery miane za fałszywe.

W przypadku gdyby świadkowie przyłączyli papiery do swego zeznania, strona będzie się mogła domagać, a Sędzia delegowany rozkazać, aby były przedstawione Bieglým.

3tio. Będą wreszcie zachowane w rzeczoney relacyi prawidła przepisane w tytule o *Rozpoznawaniu pism*.

F

237. W przypadku wyłączenia, bądź Sędziego delegowanego, bądź Biegłych, postąpi się podług przepisów w tytułach XIV i, XXI niniejszey Księgi.
238. Gdy instrukcyja będzie dokończoną, można będzie żądać dekretu prostém o świadczeniu.
239. Gdy się z postępowania wykażą znaki fałszu lub sfalszowania, i gdy sprawcy lub współnicy żyją, a dochodzenie zbrodni jeszcze nie upadło przez przedawnienie, podług obmowy kodexu Kryminalnego, Prezes wyda rozkaz aresztu (*mandat d'amenner*) przeciw obwinionym, i dopełni w téj mierze obowiązków Urzędnika Policji sądowniczey.
240. W przypadku poprzedzającego artykułu, zawieszonym będzie dekret co do rzeczy cywilney, aż po nastąpieniu wyroku względem fałszu.
241. Gdy Trybunał wyrokując względem wpisania się z zadaniem fałszu, nakaze skasowanie, zdarcie lub zmazanie całkiem albo w części, a nawet zmienienie albo przywrócenie do dawnego stanu papierów za fałszywe uznanych, zawieszona będzie egzekucya tego punktu dekretu, póty, póki skazanemu nieupłynął termin założenia apellacyi, domagania się restytucyi *in intergrum* (*requête civile*) lub kassacyi, albo

- póki formalnie i w sposób ważny nie podda się wyrokowi.
242. W dekrete zapadłym o fałsz, będzie ustanowiono, w sposobie należyтым, względem oddania papierów, bądź stronóm, bądź świadkom którzy ich dostarczyli lub przedstawili; co nawet nastąpi względem papierów mianych za fałszywe, gdy za takie osądzone nie będą: co się tycze papierów wziętych z depozytu publicznego, nakazano będzie, aby były oddane zachowawcom, albo odesłane przez Pisarzów, sposobem przez Trybunał przepisany; wszystko to nastąpi bez ferowania oddzielnie innego dekretu względem wydania papierów, które iednakowoż nastąpić tylko dopiero będzie mogło po upłynieniu terminu przepisanego poprzedzającym artykułem.
243. Będzie zawieszono przez rzeczony przeciąg czasu oddanie papierów mających służyć do porównania lub innych, chyba żeby inaczej w téj mierze zalecił Trybunał, na prośbę zachowawców rzeczonych papierów, lub stron, któreby miały interes w domaganiu się tego oddania.
244. Zalecono jest Pisarzom, aby się w rzeczach ich tyczących się, ściśle stosowali do poprzedzających artykułów, pod karą zawieszenia w Urzędzie, i zapłacenia najmniej sto franków, oraz szkód wszelakich

stronom, a nawet nadzwyczajnego przeciwnim postąpienia, [gdyby tego wypadła potrzeba.

245. W przeciągu tego czasu w którym rzucone papiery znajdować się będą w kancelaryi, nie będzie wolno Pisarzom wydawać żadney kopii ani ekstraktu papierów mianych za fałszywe, chyba na mocy dekretu; co się tycze aktów, których oryginały oddane były do kancelaryi, a szczególniey, co się tycze ksiąg w których znajdują się akta nie zaskarżone o to że fałszywe, będzie wolno rzeczonym Pisarzom wydawać ich ekstrakty stronom mającym prawo onych żądania, i nie będzie im wolno brać większych opłat iak te, któreby się należały zachowywaczom rzeczonych oryginałów: a niniejszy Artykuł będzie wykonany pod karami wyrażonemi w artykule poprzedzającym.

Jeżeli zachowywacze oryginałów rzeczonych papierów wygotowali byli kopie mające zastępować rzeczzone oryginały, stosownie do Artykułu 203. tytułu o *Rozpoznawaniu pism*, rzeczzone akta będą tylko mogły bydź wydawanemi przez rzeczonych zachowywaczów.

246. Gdy pozywający o fałsz przegra, skazany będzie przynajmniej na trzyście franków, i na zapłacenie szkód i wyn-

grodzień iakich będą wymagały okoliczności.

247. Jlekoć tylko wpisanie się z zadaniem fałszu w kancelaryi skutecznionem zostało, i podane w tey mierze żądanie było dopuszczonem, zapłacenie kary pieniężney nastąpi, chociażby potém pozywający o fałsz dobrowolnie odstąpił lub przegrał, albo sprawa uchyloną została, bądź dla zbywania na dostatecznych zasadach i dowodach, bądź dlatego, iż Pozywający zadosyć nie czynił dopilnowaniu i formalnościom powyżey przepisany; a to skutecznionym zostanie w iakichbykolwiek bądź wyrazach dekret był wyrażony, i chociażby w dekrete nie było skarania na karę pieniężną; wszystko zaś to, choćby nawet Pozywający oświadczał się, że będzie dochodził fałszu drogą nadzwyczajną.

248. Zapłacenie kary pieniężney nie nastąpi, gdy papier lub jeden z papierów zaskarżonych o to że fałszywy, uznanym zostanie za fałszywy całkiem lub w części, albo gdy zostanie wyrzuconym ze sprawy czyli z processu, iako też gdy żądanie wpisania się z zadaniem fałszu przypuszczonem nie było; a to bez względu na iakiekolwiek bądź wyrazy, którychby Sędziowie użyli końcem odrzucenia rzeczzonego żądania, lub niezważania na nie.

249. Żadna ugoda względem pociągania o fałsz co do punktu incydentalnego, nie będzie mogła być wykonaną, jeżeli nie była sądownie potwierdzoną, po poprzedniczym komunikowaniu oney urzędowi publicznemu, któremu będzie wolno w tej mierze żądać tego co za stosowne osądzi.
250. Pozywający o fałsz będzie mógł zawsze poszukiwać fałszu co do przedmiotu głównego drogą kryminalną, a w takim przypadku zawieszony będzie dekret w sprawie, chybaży Sędziowie osądzili, że proces może być sądzony pomimo papieru zaskarżonego o to że fałszywy.
251. Wszelki dekret mający za cel instrukcją, lub stanowczy, w materji o fałsz, będzie [mógł tylko być] ferowanym na wnioski urzędu publicznego.

TYTUŁ XII.

O Inkwizycjach.

252. Fakta których dowodzenia srona żądać będzie, mają być w krótkości wyrażone w prostym oświadczeniu wnioski tylko zawierającym, bez pism i bez not.
- Będą również prostym oświadczeniem, zaprzeczone lub przyznane w ciągu trzech

- dni; inaczej będzie wolno je uważać za wyznane lub uznane za prawdziwe.
253. Jeżeli fakta przypuszczać się daią, i są zaprzeczanemi, a prawo nie broni ich dowodzenia, tedy będzie takowe mogło być nakazaniem.
254. Trybunałowi będzie także wolno nakazać z urzędu dowodzenie fałszów zdających mu się być stanowiącemi, jeżeli tego nie zabrania.
255. Dekret nakazujący dowodzenie, zawierać w sobie będzie:
- 1mo. Fakta mające być dowodzonemi.
- 2do. Mianowanie Sędziego mającego wyprowadzać inkwizycją.
- Jeżeli świadkowie są nadto oddaleni, będzie mogło być nakazane, iż inkwizycją będzie wyprowadzał Sędzia delegowany od Trybunału tym końcem wyznaczzonego.
256. Odwody prawnie są dozwolone: dowody Powoda i odwody zaczną się i skończą w przeciągu czasu ustanowionym artykułami następującemi.
257. Jeżeli inkwizycya będzie wyprowadzona na temże samém miejscu gdzie dekret był ferowany, lub w odległości trzech miryametrów, zaczną się w przeciągu tygodnia od wręczenia Patronowi; jeżeli dekret jest ferowany przeciwko sronie która nie miała

Patrona, termin ten zacznie się od dnia wręczenia osobie lub w zamieszkanu: takowe terminu zaczynają się również przeciwko temu, który wręczył dekret; wszystko to pod nieważnością.

Jeżeli dekret ten jest podpadający opozycji, termin takowy zacznie się od dnia upłynienia terminów opozycji.

258. Jeżeli inkwizycya ma bydź wyprowadzana w większey odległości, dekret ustanowi termin, w którym będzie zaczęta.

259. Inkwizycya jest uważana za zaczęta względem każdej strony, przez rozkaz który też otrzyma od Sędziego delegowanego, końcem pozwania świadków na dzień i godzinę przez niego naznaczone.

Stosownie do tego, Sędzia delegowany zacznie obu stronne protokoły od wzmianki o domaganiu się od niego rozkazu i o wydanie onego.

260. Świadkowie będą pozvani osobiście lub w zamieszkanu: mieszkający w zakresie trzech miryametrów od miejsca gdzie jest wyprowadzana inkwizycya, będą pozvani najmniey na dzień jeden przed wysłuchaniem; będzie dodany dzień jeden na trzy miryamentry dla zamieszkałych w większey odległości. Każdemu świadkowi dana będzie kopia zaleceń zawartego w dekrecie, tycającego się tylko faktów przypuszczonych,

i kopia rozkazu Sędziego delegowanego; wszystko to pod nieważnością zeznania świadków, względem którychby powyższe formalności nie były zachowane.

261. Strona, końcem znajdowania się na inkwizycyi, zapozwana będzie w zamieszkanu swego Patrona, jeżeli go ustanowiła, jeżeli nie, tedy w swém zamieszkanu; wszystko to przynajmniey na trzy dni przed wysłuchaniem świadków; będzie iey doniesiono o imionach, stanie i mieszkaniu świadków mających przeciw niey bydź stawionemi; wszystko to pod nieważnością, iak wyżej.

262. Świadkowie oddzielnie będą wysłuchanemi, czyto w przytomności, czy w nieprzytomności stron.

Każdy świadek, nim będzie wysłuchanym, powie swoje imiona, stan, wiek i mieszkanie, czyli jest krewnym lub powinowatym iedney ze stron, w jakim stopniu, czyli jest służącym lub domownikiem iedney z nich; przysięże że powie prawdę; wszystko to pod nieważnością.

263. Świadkowie niestawiający, będą na zalecenie Sędziego delegowanego, mające bydź wykonanem bez względu na opozycya lub apellacya, skazani na zapłacenie summy przynajmniey dziesięciu franków, na zysk strony końcem wynagrodzenia iey szkód

wszelakich; prócz tego będą mogli być także zaleceniem skazanemi na zapłacenie kary pieniężney, nie mogącey przechodzić sto franków.

Świadkowie niestawiający się, będą powrotnie na swoy koszt zapozwani.

264. Gdyby świadkowie powtórnie zapozwani, iednakże się nie stawili, będą skazani, a to pod aresztem osobistym, na karę pieniężną stu franków; Sędzia delegowany będzie nawet mógł wydać przeciwko nim rozkaz przyprowadzenia.

265. Jeżeli świadek udowodni, że nie mógł się stawić na dzieńznaczony, Sędzia delegowany uwolni go, po nastąpieniem zeznaniu, od zapłaty kary pieniężney i od kosztów powtórzonego zapozwania.

266. Jeżeli świadek udowodni, że jest w nie-sposobności stawienia się na dzieńznaczony, Sędzia delegowany pozwoli mu przeciagu czasu dostatecznego, który iednakowoż nie będzie mógł być dłuższy iak termin ustanowiony do inkwizycyi, lub uda się na miejsce dla przyięcia iego zeznania. Jeżeli świadek jest oddalony, Sędzia delegowany odeśle przed Prezesa Sądu miejscowego, który wysłucha świadka lub wyznaczy Sędziego: Pisarz tego Sądu prześle natychmiast oryginał Protokołu do kancel-

laryi Sądu, w którym się toczy sprawa, zastrzegając temuż Pisarzowi wolność dochodzenia drogą exekucyi kosztów przeciwko stronie, na której podaną notę, świadek był wysłuchany.

267. Jeżeli świadkowie tego samego dnia wysłuchanemi być nie mogą, Sędzia delegowany odłoży na pewny dzień i godzinę, i nie będzie wydany nowy pozew, ani świadkom ani stronie, chociażby się nie była stawiła.

268. Nikt nie będzie mógł być pozwanym, iako świadek, jeżeli jest krewnym lub powinowatym w linii prostej iedney strony, lub iey Małżonkiem nawet rozwiedzionym.

269. Protokoły inkwizycyjne zawierać będą datę dnia i godziny, stawienie się lub nie stawienie stron i świadków, reprodukowanie pozwów, odłożenie na inny dzień i godzinę, jeżeli nakazane było; pod nieważnością.

270. Zarzuty podanemi będą przez stronę lub iey Patrona przed zeznaniem świadka, który obowiązany będzie przelożyć na takowe, swoje tłumaczenie się: zarzuty te będą wyszczególnione należycie z wszelkimi okolicznościami, nie zaś w wyrazach płonnych i ogólnych. Zarzuty te i tłumaczenia się świadka będą zapisane w Protokule.

271. Świadek zezna i nie będzie mu wcale wolno żadnego w téj mierze czytać planu. Zeznanie jego będzie zapisane w protokule, będzie mu przeczytane i zapytanym zostanie, czyli w nim trwa; wszystko to pod nieważnością; zapytany także będzie czyli żąda oblikwidacyi.
272. Wtedy gdy świadkowi będzie czytane jego zeznanie, będzie mu wolno czynić odmiany i dodatki iakie mu się podoba: te będą napisane na końcu czyli na boku jego zeznania; będzie mu to przeczytane równie iak i zeznanie, i wzmianka o tém zrobiona będzie: wszystko to pod nieważnością.
273. Będzie wolno Sędziemu delegowanemu bądź z urzędu, bądź na wymaganie stron lub iedney z nich, przerywać świadkowi tam gdzie mu się zdawać będzie rzeczą przyzwoitą, końcem wyjaśnienia jego zeznania: odpowiedzi świadka będą przez niego podpisane, po poprzedniczym ich iemu przeczytaniu, lub wzmianka zrobiona będzie, jeżeli nie chce lub nie może podpisać, będą również podpisane przez Sędziego i Pisarza; wszystko to pod nieważnością.
274. Zeznanie świadka, równie iak i odmiany i dodatki które tam będzie mógł poczynić, będą podpisane przez niego,

- przez Sędziego i przez Pisarza; a jeżeli świadek nie chce lub nie może podpisać, będzie o tém zrobiona wzmianka: wszystko to pod nieważnością. Zrobiona będzie wzmianka o oblikwidacyi, jeżeli iey żąda, lub o tém że iey nie chce.
275. Będzie wzmianka w protokółach o zachowaniu formalności przepisanych artykułami powyższemi: 261. 262. 269. 270. 271. 272. 273. i 274: protokoły te będą podpisane na końcu przez Sędziego i przez Pisarza, oraz przez strony, jeżeli tego chcą albo mogą; w przypadku wzbraniania się będzie o tém zrobiona wzmianka: wszystko to pod nieważnością.
276. Strona nie będzie mogła przerywać świadkowi jego zeznania, ani mu zadawać bezpośrednich pytań; lecz obowiązana będzie udać się do Sędziego delegowanego, pod karą dziesięciu franków, i pod większą karą, a nawet pod karą usunięcia od inkwizycyi, gdyby błąd ten powtórzyła, wyrzeczone to zostanie przez Sędziego delegowanego. Zalecenia jego będą wykonanemi bez względu na apellacyą lub na opozycyą.
277. Gdy świadek żądać będzie oblikwidacyi, zrobi ią Sędzia delegowany na kopii pozwu, i będzie znaczyła tyle co rozkaz

ekzekucyi. Sędzia zrobi w swym protokule wzmiankę o téj oblikwidacyi.

278. Inkwizycya dokonana będzie zobopolnie w tygodniu od wysłuchania pierwszych świadków, pod nieważnością, chyba że dekret nakazujący onę wyznaczył dłuższy termin.

279. Gdyby atoli iedna ze stron żądała przedłużenia, w ciągu czasu wyznaczonego do wysłuchania inkwizycyi, Trybunał będzie mógł na nie zezwolić.

280. Przedłużenie żądane będzie w Protokule Sędziego delegowanego, i nakazane, na zdanie przez niego sprawy na audyencyi w dniu do tego wyznaczonym w iego protokule, bez żadnego wezwania, ieżeli strony lub ich Patronowie byli przytomnemi; dozwolone tylko będzie iedno przedłużenie, pod nieważnością.

281. Strona która dała wysłuchać więcej iak pięciu świadków względem iednegoż faktum, nie będzie mogła poszukiwać kosztów za inne zeznania.

282. Żaden zarzut nie będzie podanym po zeznaniu, ieżeli nie jest udowodniony na piśmie.

283. Będą mogły być czynione zarzuty przeciwko kréwnym lub powinowatym iedney lub drugiey strony, aż do stopnia Wnuka braterskiego włącznie; kréwnym i

powinowatym małżonków, w powyższym stopniu, ieżeli żyje małżonek, albo ieżeli strona lub świadek mi z niego żyjące dzieci: w przypadku gdyby małżonek zakończył życie, i gdyby nie zostawił potomków, będą mogły być czynione zarzuty przeciw kréwnym i powinowatym w linii prostey, braciom, szwagrom, siostram i bratowom.

Będą także mogły być czynione zarzuty przeciwko świadkowi będącemu domniemanym sukcesorem lub donataryuszem; przeciwko temu który pił lub iadł z strony lub iey kosztem, po wyrzeczeniu dekretu na inkwizycyą; przeciwko temu który dał zaświadczenia na fakta tyczące się procesu; służącym i domownikom; przeciwko świadkowi będącemu w oskarżeniu o występki (*en etat d'accusation*); przeciwko temu który był skazany na karę cielesną lub hańbiącą, albo też na karę poprawczą za popełnioną kradzież.

284. Świadek będzie wysłuchanym w swém zeznaniu, pomimo zarzutów przeciw niemu czynionych.

285. Będą mogły być wysłuchanemi osoby nie mające lat pełna piętnastu; zafrzegając, że na ich zeznanie taki względ będzie miany, iak słuszność radzi.

286. Gdy upłynie termin inkwizycyi, strona naypilniejsza zleci wręczenie Patronowi kopii protokółów, i wprowadzi rzecz na audyencyą przez proste oświadczenie.
287. Zarzuty rozstrzygane będą w krótkości (*sommairement*).
288. Gdyby iednakowoż główny przedmiot już był przygotowany do dekretu (*en état*), cała rzecz będzie mogła być za dekretem w iednymże wyroku.
289. Jeżeli zarzuty podane przed zeznaniem, nie będą udowodnione na piśmie, strona obowiązana będzie przedstawić na nie dowód, i wymienić świadków; inaczeyby już w téy mierze żądania iey nie przyjęto; wszystko to nie przeszkodzi zadosyć uczynieniu i wynagrodzeniom wszelakim, któreby się mogły należeć świadkowi któremu czyniono zarzuty.
290. Dowody, jeżeli ich potrzeba, nakazane będą przez Trybunał, zastrzegając odwody, i nastąpią w formie poniżey przepisanej do skróconych inkwizycyi. Żaden zarzut nie będzie mógł być w téy mierze podanym, gdyby nie był udowodnionym na piśmie.
291. Jeżeli zarzuty będą przypuszczone, nie będzie czytane zeznanie świadka przeciwko któremu zarzut był uczyniony.

292. Inkwizycya lub zeznanie ogłoszone za nieważne z winy Sędziego delegowanego, zaczęte będzie powtórnie, iego kosztem; termina do nowej inkwizycyi, lub do nowego wysłuchania świadków, zaczną się od dnia wręczenia dekretu, zalecenie w téy mierze zawierającego, będzie wolno stronie tychże samych świadków znowu do wysłuchania przedstawić; a gdyby niektórzy z nich wysłuchanemi być nie mogli, będą Sędziowie mieli wzgląd podług słuszności na zeznania przez nich poczynione w pierwszej inkwizycyi.
293. Nie będzie nazad rozpoczynana inkwizycya ogłoszona za nieważną z winy Patrona lub woźnego: lecz będzie wolno stronie poszukiwać na nich wynikających stąd kosztów, a nawet szkód wszelakich, w przypadku iawnego niedbalstwa; to zaś zostawia się woli Sędziego.
294. Nieważność iednego lub kilku zeznań, nie pociąga za sobą nieważności inkwizycyi.

TYTUŁ XIII.

O udaniu się na miejsce (*descente sur les lieux.*)

295. Będzie wolno Trybunałowi w przypadku gdy osądzi tego potrzebę, rozkazać aby

- ieden z Sędziów udał się na miejsce; lecz nie będzie mu wolno tego rozkazać w materyach gdzie jest tylko potrzebna prosta relacya Biegłych, jeżeliby od niego która ze stron tego nie wymagała.
296. Będzie w dekrete wyznaczony ieden z Sędziów, którzy znajdowali się przy ferowaniu tego dekretu.
297. Na prośbę strony nayspilniejszey, Sędzia delegowany wyda rozkaz stanowiący, miejsce, dzień i godzinę udania się na miejsce; wręczony będzie Patronowi przez Patrona, i będzie zastępował miejsce wezwania.
298. Sędzia delegowany zrobi wzmiankę na oryginale swego protokołu, o dniach użytych do udania się na miejsce, do zabawienia i do powrotu.
299. Kopia protokołu będzie wręczona przez stronę nayspilniejszą Patronom innych stron; a we trzy dni potém, będzie mogła rzecz tę przez proste oświadczenie przedstawić na audyencyi.
300. Przytomność Urzędu publicznego w tym tylko przypadku będzie potrzebną, gdzie tenże Urząd będzie sam stroną.
301. Koszta podrózne będą z góry wyliczone przez stronę, która żądała udania się na miejsce, i przez nią złożone w kancelaryi.

TYTUŁ XIV.

O relacyi Biegłych (des Rapports d'Experts).

302. Gdy wypadnie potrzeba relacyi Biegłych, będzie takowa nakazana dekretem, który wyrazi jasno przedmioty czynności Biegłych (*expertise*).
303. Czynności Biegłych będą tylko mogły być uskutecznione przez trzech Biegłych, chyba by strony zezwoliły na to aby były odbyte tylko przez iednego.
304. Jeżeli podczas dekretu nakazującego czynności Biegłych, strony zgodziły się z sobą względem ich mianowania, w tymże samym dekrete będzie wydana ich nominacya.
305. Jeżeli strony nie zgodziły się z sobą co do Biegłych, nakazane będzie w dekrete, iż obowiązane są mianować ich w przeciągu trzech dni od wręczenia; inaczej, że przytąpią do odbywania czynności, Biegli mianowani z Urzędu w tymże dekrete.

W tymże samym dekrete mianowany będzie Sędzia delegowany który odbierze przysięgę od Biegłych, na których się strony zgodziły, lub mianowanych z urzędu; bę-

dzie iednakże wolno Trybunałowi, rozkazać, aby Biegli wykonali przysięgę przed Sędzią pokoju tego kantonu, w którym dochodzenie ma być przez nich przedsięwziętem.

306. Strony które się zgodzą z sobą na mianowanie Biegłych, oświadczą to w kancelaryi w powyższym przeciągu czasu.

307. Po upłynieniu powyższego przeciągu, strona najpilniejsza postara się o rozkaz Sędziego, i wezwie Biegłych mianowanych przez strony lub z urzędu, do złożenia przysięgi, i nie będzie wcale potrzeba w tej mierze przytomności stron.

308. Wyłączenia będą tylko mogły być podane przeciw Biegłym mianowanym z urzędu, byleby przyczyny wyłączenia nie nastąpiły po mianowaniu i przed przysięgą.

309. Strona mająca podawać powody do wyłączenia, obowiązana będzie, w ciągu trzech dni po mianowaniu, uczynić to w prostym oświadczeniu podpisanem przez nią lub przez mającego szczególne od niej zlecenie, zawierające w sobie przyczyny wyłączenia i dowody, jeżeli iakowe ma, lub wyrażenie chęci poparcia ich świadkami: po upłynieniu powyższego terminu, wyłączenie podawanym być nie może, a

Biegły wykona przysięgę w dniu w wezwaniu wskazanym.

310. Biegli mogą być wyłączonemi z takichże powodów, z iakich mogą być robione zarzuty przeciwko świadkom.

311. Spór zachodzący względem wyłączenia, rozszadzony będzie w krotkości na audyencyi, na proste oświadczenie i na wnioski urzędu publicznego; Sędziom będzie wolno nakazać dowody przez świadków, które odbytemi będą pódług formy niżej przepisanej względem skróconych inkwizycyi.

312. Dekret wyłączenia będzie mógł być wykonanym pomimo appellacyi.

313. Jeżeli wyłączenie zostanie przypuszczoném, będzie mianowanym z urzędu, w tymże samym dekrete, ieden lub kilku nowych Biegłych, na miejsce wyłączonego lub wyłączonych.

314. Jeżeli wyłączenie zostanie odrzuconém, strona która je podawała, skazana będzie na przynależne wynagrodzenie szkód, nawet Biegłemu, gdyby tego wymagał; lecz w tym ostatnim przypadku nie będzie już mógł iako Biegły, należeć do tej czynności.

315. Protokół wykonania przysięgi zawierać w sobie będzie wyrażenie przez Biegłych, miejsca, dnia i godziny do ich działania.

W przypadku przytomności stron lub ich Patronów wyrażenie to zastąpi miejsce wezwania.

W przypadku nieprzytomności, nastąpi wezwanie stron przez oświadczenie Patrona, aby się znajdowały na dzień i godzinę przez biegłych wyznaczoną.

316. Jeżeli który z Biegłych nie przyymie nominacji, lub się nie stawi, bądź do przysięgi, bądź do czynności, na dzień i godzinę naznaczoną, strony ułożą się natychmiast względem mianowania innego naiego miejsce; w przeciwnym przypadku, Trybunał będzie mógł mianować z urzędu.

Biegły któryby po wykonaniu przysięgi nie uczynił zadosyć danemu sobie zleceniu, będzie mógł być skazanym przez Trybunał, który go wyznaczył, na zapłacenie wszelkich przez to napróżno poniesionych kosztów, a nawet, podług okoliczności, na zapłacenie szkód wszelakich.

317. Dekret nakazujący relacją, i potrzebne papiery podane będą Biegłym; strony będą mogły przedłożyć podług zdania swego wszelkie uwagi i żądania: wzmianka o tém zrobiona będzie w relacji: ta ułożona będzie na miejscach spornych, albo w miejscu, dniu i godzinie naznaczoney przez Biegłych.

Redakcyja zrobiona będzie przez jednego z Biegłych, i wszyscy się na niej podpiszą; jeżeli wszyscy pisać nie umieją, tedy napisze Pisarz Sądu Pokoju miejsca tego, gdzie dochodzenie przedsięwziętem zostało.

318. Biegli wygotują jedną tylko relacją, wydadzą jedno tylko zdanie większością głosów

Wskażą jednakowoż w przypadku różności zdań, powody zdań rozmaitych, nie dając poznać, jakie było zdanie osobite każdego z nich.

319. Oryginał raportu, będzie złożony w kancelaryi Trybunału, który nakazał był czynność Biegłych, bez składania nowej przysięgi; opłaty dla nich będą oblikwidowane przez Prezesa na dole oryginału, i będzie na to wydany rozkaz egzekucyjny przeciwko stronie, która wymagała była czynności Biegłych, lub która iey była dopilnowała, jeżeli nakazana była z urzędu.

320. W przypadku gdyby się Biegli spóźnili lub wymawiali się od zdania relacji, będą mogli być pozwanemi do stawienia się w ciągu trzech dni, bez poprzedniczego iednania, przez Trybunał, który ich był wyznaczył, końcem ferowania przeciwko nim dekretu, a nawet przymuszenia aresztem

osobistym, gdyby tego była potrzeba, do skutecznienia rzeczonoego zdania relacyi; stanowiono będzie w téj mierze w krotkości bez instrukcyi.

321. Relacya będzie z akt wyięta i wręczona Patronowi przez stronę naypilnieyszą; rzecz ta wniesiona będzie na audyencyą przez proste oświadczenie.
322. Jeżeli Sędziowie nie znajdą w relacyi objaśnień dostatecznych, będzie im wolno nakazać z urzędu nową czynność, przez iednego lub kilku Biegłych, których również z urzędu mianować będą, a którym będzie wolno żądać od poprzedzających Biegłych uwiadomień, iakieby przyzwoitemi bydź rozumieli.
323. Sędziowie wcale nie są w koniecznym obowiązku iść za zdaniem Biegłych, gdyby się takowe ich przekonaniu sprzeciwiało.

TYTUŁ XV.

O Interrogatoryach tyczących się faktów i artykułów.

324. W wszelkiej materyi i w wszelkim położeniu sprawy, wolno jest sronom żądać, aby im czynione były wzajemne interro-

gatoria względem ważnych faktów i artykułów tyczących się tylko materyi, o którą rzecz chodzi, bez spóźnienia instrukcyi i dekretu.

325. Interrogatoria będą tylko mogły bydź nakazane na podaną notę zawierającą w sobie fakta, i dekretem na audyencyi wydanym: przystąpi się do interrogatoryów, bądź przed Prezesem, bądź przed Sędzią przez niego wyznaczonym.
326. W przypadku oddalenia, Prezes będzie mógł mianować do czynienia interrogatoryów, Prezesa sądu, w którego obrębie mieszka srona, albo też Sędziego pokoju kantonu tego mieszkania.
327. Sędzia wyznaczony wyrazi na dole rozkazu w którym był mianowany, dzień i godzinę do interrogatoryów; we wszystkim tym nie będzie potrzeba Protokółu zawierającego w sobie domaganie się albo wydanie powyższego rozkazu.
328. W przypadku gdyby zaszła sronę przeszkoda prawna, Sędzia uda się na miesce, w którym srona jest wstrzymana.
329. Przynajmniej na dwadzieścia cztery godzin przed interrogatoryami, wręczona będzie w iednymże pozwie, osobie lub w iey zamieszkaniu, podana nota i zalecenia Trybunału, Prezesa lub Sędziego ma-

iącego przystąpić do interrogatoryow, oraz zapozwanie oddane przez woźnego, którego tym końcem wyznaczył.

330. Jeżeli zapozwany nie stanie, lub stanawszy wzbrania się odpowiadać, spisany będzie w tej mierze w krótkości protokół, i fakta będą mogły być uważane iako przyjęte za prawdziwe.

331. Jeżeli nie stawiwszy się na pozew, stanie przed dekretem, będzie zapytywany, płacąc koszta pierwszego protokołu i wręczenia, bez poszukiwania.

332. Jeżeli w dzień interrogatoryow, strona zapozwana udowodni, iż ją zaszała prawna przeszkoda, Sędzia wskaże inny dzień do interrogatoryow bez nowego zapozwania.

333. Strona odpowie osobiście na fakta zawarte w podaney nocie, a nawet na fakta względem których Sędzia zapytywać się iey będzie z urzędu, i nie będzie iey wcale wolno czytać żadnego planu na piśmie do odpowiedzi, ani mieć przy sobie doradcy. Odpowiedzi mają być dobitne, stosowne do każdego faktum, i bez żadnego wyrazu powtarzanego, ani krzywdzącego; osoba domagająca się interrogatoryow, nie będzie się mogła przy nich znajdować.

334. Gdy skończone będą interrogatorya, przeczytane zostaną stronie z wezwaniem, aby oświadczyła, czyli powiedziała prawdę, i czyli przy tém trwa: jeżeli co przyda, dodatek będzie umieszczony, na brzegu lub na końcu interrogatriów, będzie iey przeczytany, i zrobione iey będzie także wezwanie: strona podpisze interrogatoria i dodatki, a jeżeli nie umie lub nie chce podpisać, wzmianka o tem zrobiona będzie.

335. Strona chcąca użyć interrogatoriów, zleci aby ie wręczono, i z tego powodu nie będzie wcale potrzeba żadney stronie wdawać się w pisma.

336. Administracye Instytutów publicznych obowiązane będą mianować administratora lub ajenta, końcem odpowiadania na fakta i artykuły, któreby im były komunikowane: tym celem dadzą pełnomocnictwo szczególne w którym odpowiedzi będą wyłączone i stwierdzone iako prawdziwe; inaczey fakta będą mogły być uważane iako przyznane za prawdziwe, zastrzegając wolność zapytywania się administratorów i agentów względem faktów ich osobistych, aby Trybunał w tej mierze przyzwoite miał względy.

TYTUŁ XVI.

O Punktach Incydentalnych.

§. I.

O podaniach Incydentalnych.

337. Podania incydentalne wnoszone będą przez proste oświadczenie, zawierające w sobie zasady i wnioski, z wyrażeniem chęci komunikowania papierów udowodniających za kwitem, lub składając je w kancelaryi sądowej.

Pozwany co do punktu incydentalnego, odpowie przez proste oświadczenie.

338. Wszelkie podania incydentalne będą razem przedtawione: nie będą mogły być poszukiwanemi koszta wynikłe z później przedtawionych, a których powody w czasie pierwszych podań inż się znajdowały.

Podania incydentalne będą poprzedniczo sądzone, jeżeli tego wypadnie potrzeba; a w sprawach, w których nakazana instrukcja na piśmie, wniesionym zostanie punkt incydentalny na audyencyą, aby w tej mierze, co wypadać będzie, zostało ustanowione.

§. II.

O wchodzeniu trzeciej Osoby do Processu (intervention).

339. Wchodzenie trzeciej Osoby do Processu, wniesioném będzie na podaną notę, zawierającą w sobie zasady i wnioski, których dana będzie kopia, równie iak i papierów udowodniających.

340. Wchodzenie trzeciej Osoby nie będzie mogło opóźniać dekretu w przedmiocie głównym, gdy ten dostatecznie do ferowania dekretu jest przygotowany.

341. Jeżeli w sprawach w których instrukcja na piśmie nakazaną była, jedna ze stron nie dozwala wchodzenia do sprawy trzeciej osoby, punkt ten incydentalny wniesionym zostanie na audyencyą.

TYTUŁ XVII.

O powtórny rozpoczeciu processu (des reprises d'instances), i o ustanowieniu nowego Patrona.

342. Dekret w rzeczy dostatecznie przygotowany, nie będzie odwleczonym, ani przez odmianę stanu osób, ani przez to że prze-

stały odbywać obowiązki urzędu pod czas którego sprawowania prowadziły sprawę, ani przez ich śmierć, ani też przez zgon, złożenie urzędu, zawieszenie lub skasowanie ich Patronów.

343. Rzecz będzie miana za dostatecznie przygotowaną, gdy głośna rozprawa jest zaczęta; głośna rozprawa (*la plaidoirie*), będzie się uważała za zaczęta, gdy obustronne wnioski na audyencji poczynionemi zostaną.

W sprawach odbywanych przez instrukcyą na piśmie, rzecz będzie dostatecznie przygotowaną, gdy instrukcyą będzie uzupełniona, lub gdy upłynęły terminy do produkowania i odpowiedzi.

344. W sprawach nie będących dostatecznie przygotowanymi, nieważnemi będą wszelkie postępowania nastąpiące po oznajmieniu o śmierci jednej ze stron: nie będzie potrzeba wręczać uwiadomienia o śmierci, złożeniu urzędu, zawieszeniu ani skasowaniu Patronów; czynione później postępowania i otrzymane dekreta będą nieważnemi, jeżeli nowy Patron ustanowionym nie był.

345. Ani odmiana stanu stron, ani zaprzestanie odbywania obowiązków urzędu, podczas którego sprawowania prowadziły sprawę, nie przeszkodzi kontynuacyi Processu.

Jednakże Pozwany, który nie ustanowił Patrona przed zmianą stanu lub zgonem Powoda, będzie na nowo zapozwany z terminem tygodniowym, aby w jego przytomności przysądzone zostały wnioski, i nie będzie wcale potrzeba poprzedniczego iednania.

346. Zapozwanie o powtórne rozpoczęcie processu, lub o ustanowienie Patrona, wydane będzie z terminami wyznaczonemi w tytule o *Pozwach*, z wskazaniem imion Patronów, którzy stawali, i Referenta jeżeli jest wyznaczony.

347. Powtórne rozpoczęcie sprawy nastąpi przez oświadczenie wręczone Patronowi przez Patrona.

348. Jeżeli strona zapozwana do powtórnego rozpoczęcia processu, sprzeciwia się temu, punkt ten incydentalny będzie w krótkości osądzony.

349. Jeżeli się strona zapozwana do powtórnego rozpoczęcia processu, lub do ustanowienia Patrona, w czasie upłynienia terminu nie stawia, wydany będzie dekret uznający sprawę za powtórnie rozpoczętą, i nakazujący ażeby kontynuowana była, zaczynając od tego, na czém się było stanęło, i nie będą mogły być inne terminy wyznaczone iak te, które pozostały do upłynienia.

350. Dekret zaocznie ferowany przeciwko iedney stronie żądającej powtórnego rozpoczęcia processu, lub ustanowienia nowego Patrona, wręczony będzie przez woznego wyznaczonego: jeżeli w sprawie jest nakazana relacya, imie Referenta w wręczeniu wyrażone będzie.
351. Opozycya przeciw temu dekretowi wniesiona będzie na audyencyą, nawet w sprawach w których nakazana relacya.

TYTUŁ XVIII.

O Nieprzyznaniu (Désaveu), o Odwoływaniu iego co kto zrobił w naszym imieniu.

352. Żadne oświadczenie chęci, żadne przyznanie lub zezwolenie nie może być zrobione lub przyjęte bez umocowania szczególnego (*pouvoir spécial*) pod nieprzyznaniem.
353. Nieprzyznanie skuteczzone będzie przez oświadczenie podpisane przez stronę lub mającego od niej pełnomocnictwo szczególne i urzędowe, w kancelaryi Trybunału mającego w tej mierze stanowić: oświadczenie to zawierać w sobie będzie zasady, wnioski i ustanowienie Patrona.

354. Jeżeli nieprzyznanie nastąpi w ciągu toczącego się jeszcze processu; będzie wręczone bez innej skargi przez oświadczenie Patrona, tak Patronowi przeciw któremu obrócone jest nieprzyznanie, iako też przeciw innym Patronom do sprawy wyznaczonym; a rzeczne wręczenie zastąpi miejsce wezwania do bronienia się przeciw nieprzyznaniu.
355. Jeżeli Patron już nie odbywa swego urzędu, uwiadomionym będzie o nieprzyznaniu przez pozew wręczony w domu iego; jeżeli umarł, nieprzyznanie wręczone będzie iego sukcesorom, z zapozwaniem do Trybunału w którym się toczy sprawa, i będzie o niem doniesiono stronom do sprawy należącym, przez oświadczenie Patronowi przez Patrona.
356. Nieprzyznanie będzie zawsze wnoszone przed Trybunał, przed którym odbywało się nieprzyznane postępowanie, chociażby się sprawa, w której ciągu nieprzyznanie jest podane, toczyła w innym Trybunale; nieprzyznanie będzie doniesione stronom należącym do głównego przedmiotu sprawy, które będą przywołane do punktu sprawy tyczącego się nieprzyznania.
357. Wszelkie postępowania i dekret w głównym przedmiocie sprawy, zawieszono będą, aż do dekretu względem nieprzy-

znania, pod nieważnością; zastrzega się iednakowoż wolność zalecenia nieprzyznacemu, aby dopilnował tego, żeby rozządzenie nieprzyznania ukończonym zostało w wyznaczonym terminie; inaczej nastąpiłoby to, co z prawa wynika.

358. Gdy nieprzyznanie ściągać się będzie do aktu w żadnym nie będącego procesie, skarga podaną zostanie do Trybunału Pozwanego.

359. Wszelka skarga tycząca się nieprzyznania komunikowaną będzie urzędowi publicznemu.

360. Jeżeli nieprzyznanie jest uznane za ważne, dekret lub jego zalecenia tyjące się punktów, które były powodem do nieprzyznania, będą umorzone i iako nie były; nieprzyznany (*le désavoué*). skazany będzie na zwrócenie szkód wszelakich Powodowi i innym stronóm, a nawet ukarany zostanie na zawieszenie w urzędowaniu, lub pociągnięty drogami nadzwyczajnymi, podług ważności przypadku i gatunku okoliczności.

361. Jeżeli nieprzyznanie jest odrzucone, zrobiona będzie wzmianka o dekreście odrzucenia, na brzegu aktu nieprzyznania, i Powód będzie mógł być skazanym na zwrócenie nieprzyznanemu i innym stronóm przynależnych szkód i wynagrodzeń.

362. Jeżeli nieprzyznawanie nastąpi wtedy, gdy zapadł dekret prawomocny, nie będzie mogło być przyjęte po upłynieniu tygodnia, rachując od dnia w którym dekret będzie powinien być uważanym za wykonany, podług wyrazów powyższego artykułu 159.

TYTUŁ XIX.

O wyznaczeniu Sądu (Des Réglemens de Juges).

363. Jeżeli spór iaki jest wniesiony przed dwa lub więcej Sądów Pokoju, należących od iednegoż Trybunału, prośba o wyznaczenie Sądu będzie podaną do tego Trybunału.

Jeżeli sądy pokoju znajdują się pod różnemi Trybunałami, będzie podana prośba o wyznaczenie Sądu, do Sądu Appellacyjnego.

Jeżeli te Trybunały nie zależą od iednegoż Sądu appellacyjnego, prośba o wyznaczenie Sądu póydzie do Sądu kassacyjnego.

Jeżeli sprawa sporna jest wniesiona do dwóch lub więcej Trybunałów pierwszej instancyi, zależących od iednegoż Sądu

apellacyjnego, będzie do niego zanesiona prośba o wyznaczenie sądu; będzie zaś zanesiona do Sądu kassacyjnego, jeżeli trybunały nie zależą wszystkie od iednegoż Sądu apellacyjnego, lub jeżeli spór o właściwość (*conflit*), zachodzi między iednym lub kilkoma Sądami apellacyjnemi.

364. Po zobaczeniu skarg zanesionych do różnych Trybunałów, wydany będzie, na podaną notę, dekret zawierający pozwolenie zapoznawania stron, aby się stawiły na ten czas gdy ma nastąpić wyznaczenie sądu, a sędziom będzie wolno nakazać, aby zawieszono były wszelkie postępowania w rzeczonych Trybunałach.

365. Powód wręczy dekret i zapozwie strony w zamieszkanu ich Patronów.

Termin będzie dwutygodniowy do wręczenia dekretu, i do zapoznawania, rachując od dnia ferowania dekretu.

Termin do stawienia się będzie taki iak w pozwach, rachując odległości podług wzajemnego mieszkania Patronów.

366. Jeżeli Powód nie zapozwał w powyższych przeciągach czasu, odpadnie od prawa dopraszania się o wyznaczenie sądu, bez wydania na to zalecenia, i proces będzie mógł być kontynuowanym w Trybunale, w którym stawała strona, w celu wyznaczenia sądu pozwana.

367. Powód przegrywiający, będzie mógł być skazany na zwrócenie szkód wszelkich innym stronom.

TYTUŁ XX.

O odesłaniu do innego Trybunału dla krewiństwa lub powinowactwa.

368. Gdy iedna strona będzie miała dwóch krewnych lub powinowatych, aż do stopnia wnuka braterskiego włącznie, pomiędzy sędziami Trybunału pierwszej instancyi, lub trzech krewnych albo powinowatych w tymże stopniu w Sądzie apellacyjnym, albo gdy będzie miała krewnego w rzeczonym stopniu między sędziami trybunału pierwszej instancyi, lub dwóch krewnych w Sądzie apellacyjnym, a sama będzie członkiem trybunału lub tego Sądu, strona druga będzie mogła żądać odesłania.

369. Odesłanie żądane będzie przed zaczęciem głośney rozprawy; a jeżeli w sprawie relacya jest wyznaczona, przed skończeniem instrukcyi, lub przed upłynieniem terminów; inaczej nie będzie już przyjęte.

370. Prośba o odesłanie do innego sądu, będzie przedstawiona w kancelaryi, ta za-

wierać w sobie będzie powody, i będzie podpisana od strony lub od mającego od niej szczególne i urzędowe pełnomocnictwo,

371. Na podanie kopii rzeczoney prośby, wraz z papierami udowodniającemi, nastąpi dekret nakazujący:

1mo. Kommunikowanie Sędziom względem których żądaniem jest odesłanie, aby w terminie wyznaczonym wyrazili swe oświadczenie na dole ekstraktu dekretu.

2do. Kommunikowanie urzędowi publicznemu.

3tio. Relacją na dzień naznaczony przez jednego z Sędziów mianowanego rzeczonym dekretem.

372. Kopia prośby mającej za cel odesłanie, przyłączone do tego papiery, i dekret wzmiankowany w artykule poprzedzającym, będą wręczone innym stronom.

373. Jeżeli powody do żądania aby sprawa odesłana była, są przyznane, lub udowodnione w jakim Trybunale pierwszey instancyi, odesłanie skutecznionem zostanie do jednego z innych Trybunałów znajdujących się w obrębie tegoż sądu apellacyynego; a jeżeli w jakim Sądzie apellacyynym, odesłanie nastąpi do jednego z trzech Sądów apellacyynych najbliższych.

374. Gdy żądający odesłania, przegra, skazany będzie na zapłacenie najmniej pięćdziesiąt franków, i oprócz tego, gdyby potrzeba było, na zwrócenie szkód wszelakich stronie.

375. Jeżeli odesłanie zadekretowane zostało, i jeżeli nie masz od niego apellacyi, lub jeżeli apellujący przegrał, spór wniesiony będzie, na proste zapozwanie, przed Trybunał mający w tej mierze rozsądzać; i proces będzie tam kontynuowany, zaczynając od tego na czém się w nim stało.

376. We wszystkich przypadkach, apellacya od dekretu odsyłającego sprawę do innego Sądu, będzie zawieszającą (*suspensif*).

377. Do rzeczoney apellacyi przystosować się daia przepisy zawarte w artykułach 392. 393. 394. 395. w poniższym Tytule o *Wyłączeniu*.

TYTUŁ XXI.

O wyłączeniu (*de la Récusation*).

378. Każdy Sędzia może być wyłączony dla poniższych przyczyn:

1mo. Jeżeli jest krewny lub powinowaty, stron lub iedney z nich, aż do stopnia wnuka braterskiego włącznie.

2do. Jeżeli żona Sędziego jest krewna lub powinowata iedney ze stron, albo jeżeli Sędzia jest krewnym lub powinowatym żony iedney ze stron, w powyższym stopniu, gdy żona jest żyjąca, lub gdy po iey śmierci, są od niey dzieci: jeżeli ona umarła, a dzieci od niey nie masz, teść, zięć, ani szwagrowie nie będą mogli sądzić.

Przepis tyczący się żony zmarłej, przystosowanym będzie do żony rozwiedzionej, jeżeli są dzieci z rozwiedzonego małżeństwa.

3tio. Jeżeli Sędzia, iego żona, ich poprzednicy i następcy lub powinowaci w teyże linii, mają spór w materji podobnej do tey, o którą rzecz chodzi między stronami.

4to. Jeżeli mają proces pod ich własnym imieniem w jakim Trybunale, w którym iedna ze stron będzie Sędzią; jeżeli są wierzycielami lub dłużnikami iedney ze stron.

5to. Jeżeli w pięciu leciech poprzedzających wyłączenie, zaszedł proces kryminalny między nimi a iedną ze stron lub

iey małżonkiem, albo iey krewnymi lub powinowatymi w linii prostéj

6to. Jeżeli jest proces cywilny między Sędzią, iego żoną, ich poprzednikami i następcami, lub powinowatymi w teyże linii, a iedną ze stron, i jeżeli ten proces będąc zaczętym przez stronę, zaczętym został przed sprawą, w której o wyłączenie jest podana prośba; jeżeli ten proces będąc skończonym, skończonym dopiero został w sześciu miesiącach poprzedzających wyłączenie.

7mo. Jeżeli Sędzia jest opiekunem, przydanym opiekunem lub kuratorem, domniemanym successorem lub donatoryuszem, panem lub stołownikiem iedney ze stron; jeżeli jest administratorem iakiego instytutu, towarzystwa lub dyrekcyi, będących stroną w sprawie; jeżeli iedna ze stron jest iego domniemanym successorem.

8vo. Jeżeli Sędzia dał radę, słownie lub na piśmie sprawę popierał; jeżeli w niey poprzedniczo stanował iako Sędzia lub iako Sędzia polubowy; jeżeli wstawił się, polecał, lub nakładał na wydatki processu; jeżeli zeznawał iako świadek; jeżeli po zaczęciu processu pił lub iadł z iedną lub z drugą ze stron w ich domu, albo odebrał od niey podarunki.

- gno. Jeżeli jest główna nieprzyjaźń między nim a jedną ze stron; jeżeli od zaczęcia się sprawy lub w sześciu miesiącach poprzedzających żądanie wyłączenia, zaszyły z jego strony słownie lub na piśmie napaści, pokrzywdzenia, (*injures*) lub groźby.
379. Nie będzie mogło nastąpić wyłączenie w przypadkach tych, w którychby Sędzia był krewnym opiekuna lub kuratora jednej ze dwóch stron, lub należących do sprawy członków albo administratorów jakiego instytutu, towarzystwa, dyrekcji lub opiekujących się dobrami konkursowemi (*union*), chybaży rzeczeni opiekunowie, administratorowie lub interesanci mieli interes oddzielny i osobisty.
380. Każdy Sędzia który w swej osobie upatrywać będzie przyczynę do wyłączenia, będzie obowiązany oświadczyć ją izbie, która postanowi, czyli ma się wstrzymać.
381. Przyczyny do wyłączenia tyczące się Sędziów, mają się przystosować do urzędu publicznego, gdy jest połączoną stroną, ale urząd publiczny nie może być wyłączonym, gdy jest stroną główną.
382. Żądający wyłączenia, będzie winien to uskuteczyć przed zaczęciem głośnej rozprawy, a jeżeli w sprawie nakazana jest relacja, przed skończeniem instrukcyi, lub

- przed upłynieniem terminów, chybaży przyczyny wyłączenia później nastąpiły.
383. Wyłączenie Sędziów wyznaczonych do udania się na miejsce, do inkwizycyi i innych działań, będzie mogło być żądane dopiero w trzech dniach zaczynających się: *imo.* jeżeli dekret jest oczny od dnia dekretu; *zdo.* jeżeli zaoczny, a niemasz opozycyi, od dnia upłynienia tygodniowego czasu opozycyi; *ztio.* jeżeli dekret wydany był zaocznie i zaszyła przeciw niemu opozycya, od dnia w którym takowa została odrzucona, nawet zaocznie.
384. Wyłączenie żądane będzie w oświadczeniu podanem do kancelaryi, zawierającym w sobie przyczyny, i będzie podpisane przez stronę lub mającego od niej urzędowe i szczególne pełnomocnictwo, które będzie przyłączone do tego oświadczenia.
385. Na kopii aktu wyłączenia oddanego Prezesowi Trybunału przez Pisarza w dwudziestu czterech godzinach, będzie ferowany, na przełożenie Prezesa i na wnioski urzędu publicznego, dekret, który odrzuci wyłączenie, jeżeli przypuszczonem być nie może; a jeżeli przypuszczonem być może, nakaże *imo.* komunikowanie Sędziemu wyłączonemu, aby się wy-

rażnie wytłumaczył względem faktów, w terminie dekretem ustanowionym. *2do.* Komunikowanie urzędowi publicznemu, i wyrazi dzień w którym relacya będzie zdana przez iednego z Sędziów mianowanego rzeczonym dekretem.

386. Sędzia wyłączany zrobi swe oświadczenie w kancelaryi, na końcu oryginału aktu wyłączenia.

387. Wszelkie dekreta i działania będą zawieszane, rachując od dnia dekretu nakazującego komunikowanie; jeżeli iednakowoż iedna ze stron utrzymaie, że działanie iest nagłe, i że spóźnienie grozi niebezpieczeństwem, punkt ten incydentalny wniesiony będzie, przez proste oświadczenie, na audyencyą, a Trybunał będzie mógł rozkazać, aby inny Sędzia miejsce tamtego zastąpił.

388. Jeżeli Sędzia wyłączany przyznaie fakta ktore były powodem do iego wyłączenia, lub jeżeli te fakta są dowiedzione, wydzie rozkaz, aby się wstrzymał od czynności.

389. Jeżeli wyłączający nie okazuje dowodu na piśmie lub początku dowodu przyczyn wyłączenia, zostawiono iest rozsądkowi Trybunału odrzucić wyłączenie, na proste oświadczenie Sędziego, lub nakazać dowody przez świadków.

390. Ten którego wyłączenie będzie uznane za nie dające się przypuścić lub przyjąć, będzie skazany na taką karę pieniężną, na iaką się upodoba trybunałowi; ta nie będzie mogła bydz mnieyszą iak sto franków, i to nie przeszkodzi Sędziemu, gdyby tego okoliczności wymagały, pociągnąć o wynagrodzenie i zwrócenie szkód wszelkich, w którym to przypadku nie będzie mógł zostać Sędzią.

391. Wszelki dekret względem wyłączenia, nawet w materyach w których Trybunał pierwszej instancyi sądzi w ostatniey instancyi, będzie mógł podpadać appellacyi: jeżeli iednakowoż strona utrzymaie, że dla nagłej okoliczności, potrzeba przystąpić do iakiego działania, nie czekając ażby w apellacyi było osądzono, tedy punkt ten incydentalny prostym oświadczeniem na audyencyą wniesiony będzie; a Trybunał który odrzucił wyłączenie, będzie mógł nakazać, aby inny Sędzia do działania przystąpił.

392. Chcący apellować będzie obowiązany uczynić to w dniach pięciu po dekrete, przez oświadczenie w kancelaryi, które zawierać w sobie będzie przyczyny i wyrażenie, że złożonemi zostały w kancelaryi papiery popierające.

395. Kopia aktu wyłączenia, oświadczenia Sędziego, dekretu, apellacyi, i papiery przyłączone, będą posłane w trzech dniach przez Pisarza, na prośbę i kosztem apellującego, Pisarzowi sądu apellacyjnego.

394. Pisarz sądu apellacyjnego, w ciągu trzech dni po oddaniu sobie rzeczonych papierów, przedstawi je Sądowi, który wyznaczyc dzień dekretu, i mianować będzie iednego z Sędziów; na iego relacyę i na wnioski urzędu publicznego, wydany będzie dekret na audyencyi, i nie będzie potrzeba wzywać stron.

395. W przeciągu dwudziestu czterech godzin po wydaniu dekretu, Pisarz sądu apellacyjnego odesła papiery sobie przesłane, Pisarzowi Trybunału pierwszej instancyi.

396. Apellujący obowiązany będzie w ciągu miesiąca od dnia dekretu pierwszej instancyi odrzucającego iego wyłączenie, wręczyć stronom dekret apellacyjny, albo zaświadczenie Pisarza sądu apellacyjnego, zawierające w sobie, że apellacya nie jest rozsądzona, i oznaymienie dnia przez Trybunał wyznaczonego; inaczej dekret odrzucający wyłączenie, tymczasowo będzie wykonany: a to co stosownie do tego bę-

dzie skutecznionem, będzie³ ważnem, chociażby wyłączenie w apellacyi przypuszczonem zostało.

TYTUŁ XXII.

O upadku Processu (Péremption).

397. Wszelka instancya, chociażby nie było ustanowienia Patronów, będzie umorzoną przez zaprzestanie popierania processu przez lat trzy.

Termin ten powiększony będzie sześcią miesiącami we wszelkich przypadkach, gdzie będzie mogło bydź żądane rozpoczęcie na nowo sprawy, lub ustanowienie nowego Patrona.

398. Upadek processu następować będzie względem Rządu, instytuców publicznych i wszelkich osób, nawet małoletnich, zastrzegając im poszukiwanie szkody na administratorach i opiekunach.

399. Upadek processu nie nastąpi sam przez się (*de droit*); uchylonym zostanie, gdy która ze stron skutecznie iakie ważne akta, przed żądaniem upadku processu.

400. Żądany będzie w nocy podaney Patronowi przez Patrona, chybaży Patron umarł albo został w urzędowaniu zawieszonym

od czasu tego gdy upadek processu został otrzymanym.

401. Upadek processu nie umarza skargi, lecz pociąga tylko za sobą umorzenie processu, tak że nie będzie można w żadnym przypadku zastrawiać się jakim aktem zniszczonego processu, ani się nim popisywać.

W zdarzonym upadku processu, Powód pryncypalny skazany zostaje na wszelkie koszta upadłego postępowania sądowego.

T Y T U Ł XXIII.

O odstąpieniu od processu (du Désistement).

402. Odstąpienie od processu może być skuteczne i przyjęte przez proste oświadczenia, podpisane przez strony lub przez mających od nich zlecenie, i wręczone Patronowi przez Patrona.

403. Odstąpienie, gdy będzie przyjęte, pociąga samo przez się za sobą zezwolenie, aby rzeczy były z obu stron zwrócone do tego stanu, w jakim się znajdowały przed skargą.

Pociągać również za sobą będzie obowiązek zapłacenia kosztów, do którego strona, która odstąpiła od processu, przymuszona będzie prostym rozkazem Pre-

zesa

zesa, wyrażonym na dole oblikwidowania, w przytomności stron, lub po przywołaniu ich oświadczeniem patronowi przez Patrona.

Ten nakaz, jeżeli pochodzi od Trybunału pierwszej instancyi, wykonany będzie bez względu na opozycyą lub apellacyą; będzie wykonany bez względu na opozycyą, jeżeli pochodzi od sądu apellacyjnego.

T Y T U Ł XXIV.

O skróconem postępowaniu w niektórych przedmiotach (des matières sommaires).

404. Będą uważane za wymagające skróconego postępowania, i iako takie będą instruowane;

Apellacye od Sędziów Pokoju;

Skargi jedynie osobiste, tyczące się przedmiotów iakąkolwiek bądź summę wynoszących, gdy się wspierają na dokumentach, byleby niezaprzeczanym;

Skargi nie poparte żadnym dokumentem, nie przechodzące tysiąca franków;

Żądania tymczasowych czynności, lub wymagających pośpiechu;

Skargi o zapłacenie komornego, dzierżaw i zaległych dochodów z przedmiotów danych na upad (*rentes*).

I

405. Przedmioty wymagające skróconego postępowania, będą sądzone na audyencji, po upłynionych terminach pozwu, na proste oświadczenie, bez innego postępowania i formalności.
406. Żądania incydentalne i wchodzenie trzeciej osoby do sprawy podane zwołaną w nocie Patrona, która będzie tylko mogła w sobie zawierać na powodach oparte wnioski.
407. Jeżeli wypadnie inkwizycya, dekret nakazujący ją, zawierać w sobie będzie fakta, i nie potrzeba ich wcale będzie poprzedniczo wyszczególniać artykułami; dekret ten wyznaczy także dzień i godzinę, w której świadkowie wysłuchanemi będą na audyencji.
408. Świadkowie będą pozwani przynajmniej na dzień ieden przed dniem wysłuchania.
409. Jeżeli iedna ze stron żąda odroczenia, punkt ten incydentalny będzie natychmiast osądzony.
410. Jeżeli dekret nie będzie mógł podpadać apellacyi, nie będzie spisany Protokół inkwizycyi; będzie tylko zrobiona wzmianka w dekreście o imionach świadków i ogólnym wniosku z ich zeznań.
411. Jeżeli dekret może podpadać apellacyi, będzie spisany protokół, który zawierać w sobie będzie przysięgi świadków, ich oświadczenie, czyli są krewnemi, powinowa-

- temi, służącemi lub domownikami stron, zarzuty któreby były przeciw nim pożyzione, i wniosek ogólny z ich zeznań.
412. Jeżeli świadkowie są oddaleni lub zasząy im przeszkody, Trybunałowi będzie wolno polecić ich wysłuchanie, Trybunałowi, albo Sędziemu Pokoju ich mieszkania; w tym przypadku inkwizycya będzie ułożona na piśmie, i będzie w tej mierze spisany Protokół.
413. Zachowywane będą w odbywaniu inkwizycyi skróconych przepisy Tytułu XII. o *Inkwizycyach*, stosowne do poniższych formalności:
- Wręczona będzie świadkom kopia części zalecającej dekretu ich przywołującego;
- Dana będzie stronie kopia imion świadków.
- Świadkowie nie stawiający, będą skazani na zapłatę pieniężną i podpadną karom;
- Zakazano jest słuchać świadectwa małżonków stron, krewnych i powinowatych w linii prostej;
- Strona przytomna czynić będzie zarzuty; i też same przepisy zachowane będą co do sposobu ich sążenia, przerywania świadkom, oblikwidowania;
- Co do liczby świadków, których podróże mogą być likwidowanemi;

Co do wolności słuchania osób, którym jeszcze nie minęło lat piętnaście.

TYTUŁ XXV.

O postępowaniu przed Trybunałami handlowemi.

414. Postępowanie przed Trybunałami handlowemi odbywa się bez pośrednictwa Patronów.
415. Wszelka sprawa powinna tam być wniesiona pozwem, podług formalności powyżej przepisanych w tytule o *Pozwach*.
416. Termin będzie przynajmniej jedno-dniowy.
417. W przypadkach, które będą wymagały pośpiechu, gdzie wolno Prezesowi Trybunału pozwolić zapozwania nawet na dzień i na godzinę naznaczoną, i włożenia aresztu na ruchomości: będzie mu wolno według wymagania okoliczności, zniewolić Powoda do złożenia kaucyi, lub do udowodnienia, że jest w stanie dostatecznego wypłacenia. Rozkazy jego będą mogły być wykonane mimo opozycyi lub apellacyi.
418. W interesach morskich, w które wchodzi strony nie mające zamieszkania, i w interesach w których chodzi o opatrzenie

- wrynsztunki okrętowe, żywność, uekwirowanie i sporządzanie okrętów gotowych do wyścia pod żagle, i w innych przedmiotach nagłych i tymczasowych, zapozwanie z iednego dnia na drugi, lub z iedney na drugą godzinę, będzie mogło być wydane bez rozkazu, i dekret zaoczny będzie mógł być natychmiast ferowany.
419. Wszelkie zapozwania dane na okręcie osobie zapozwaney, będą ważne.
420. Powodowi będzie wolno zapozwać, podług swego wyboru:
Przed Trybunał zamieszkania strony pozwaney;
Przed Trybunał w którego okręgu nastąpiło przyrzeczenie, i towar został dostawionym;
Przed Trybunał w którego okręgu zapłata uskutecznioną być miała.
421. Strony obowiązane będą stawie się osobiście, lub przez mającego szczególne pełnomocnictwo.
422. Jeżeli się strony stawia, a na pierwszej audyencyi nie nastąpi dekret stanowczy, na owczas strony nie zamieszkałe w miejscu tém gdzie zasiada Trybunał, obowiązane będą, obrać sobie w témże zamieszkanie. Obranie zamieszkania, powinno być wzmiankowane w protokule audyencyonalnym; w niedostatku takowego wyboru,

wszelkie wręczenie, nawet dekretu stanowczego, nastąpi w kancelaryi Trybunału, i będzie ważne.

423. Pozywający Cudzoziemcy nie mogą być zniewalanemi w materji handlowej do dania kaucyi, na zapłacenie kosztów i szkód wszelkich, na któreby mogli być skazanemi, nawet gdy sprawa jest wprowadzona przed Trybunał cywilny w miejscach tych, gdzie niemasz Trybunału handlowego.

424. Jeżeli Trybunał jest niewłaściwy co do przedmiotu sprawy, tedy odesłanie strony, chociażby nie zarzucano niewłaściwości.

Zarzut niewłaściwości (*le déclatoire*), z jakiegokolwiek innej przyczyny, będzie mógł być tylko czyniony przed wszelką inną obroną.

425. Tenże sam dekret, uchylając zarzut o niewłaściwość, będzie mógł stanowić co do przedmiotu głównego, lecz dwoma wyraźnemi zaleceniami, iednym co do właściwości, drugim co do przedmiotu głównego; zalecenia względem właściwości, będą mogły zawsze podpadać apellacyi.

426. Wdowy i Sukcessorowie osób podlegających iurysdykcyi Trybunału handlowego, będą przed tenże pozwani do rozpoczęcia na nowo procesu, lub z powodu nowej skargi, zastrzegając, jeżeli przymioty będą zaprzeczane, odesłanie ich do zwyczajnych

Trybunałów, ażeby tam poprzedniczo względem tego punktu ustanowiono, a potem co do punktu głównego rozstrzygnięto w trybunale handlowym.

427. Gdy papier produkowany będzie nieprzyznanym, zaprzeczonym, lub zaskarżonym o to że fałszywy, a strona trwa w przedsięwzięciu użycia onego, Trybunał odesłanie przed Sędziów do których rozsądzenie tego należy, i zawieszony zostanie dekret co do przedmiotu głównego.

Gdyby iednakowoż ten papier ściągął się tylko do iednego z pomiędzy punktów skargi, będzie można opuszczając ten, przystąpić do dekretowania innych punktów.

428. Trybunał będzie mógł w wszelkich przypadkach rozkazać nawet z urzędu, aby strony wysłuchane były osobiście na audyencyi, albo w izbie konferencyalnej, a jeżeli za ydzie prawna przeszkoda, wyznaczyć iednego z Sędziów, albo nawet Sędziego pokoju dla wysłuchania ich, a ten sporządzi protokół ich oświadczeń.

429. Gdyby wypadło odesłać strony przed Sędziów polubowych dla roztrząśnienia rachunków, papierów, i rejestrów, mianowany będzie ieden albo trzech Sędziów polubowych dla wysłuchania stron i pojednania ich, jeżeliby można, jeżeli nie, tedy dlatego, aby dali swe zdanie.

Gdyby wypadło obeyrzeć, lub ocenić roboty albo towary, mianowany będzie ieden albo trzech Biegłych.

Trybunał będzie mianował z urzędu Sędziów polubowych i Biegłych, chyba by strony na nich się zgodziły na audyencyi.

430. Wyłączenie nie będzie mogło być podanem, iak w ciągu trzech dni po mianowaniu.

431. Relacya Sędziów polubowych i Biegłych, złożoną będzie w kancelaryi Trybunału.

432. Jeżeli Trybunał nakaże dowody przez świadków, przystąpi się do tego podług formalności, wyżej względem skróconych inkwizycyi przepisanych. Jednakże w sprawach podległych apellacyi, zeznania będą ułożone na piśmie przez Pisarza i podpisane przez świadka, w przypadku wzbrania się, wzmianka o tém zrobiona będzie.

433. Zachowane będą w redakcyi i w ekstrakcie dekretów, formy przepisane w Artykułach 141. i 146. względem Trybunałów pierwszhey instancyi.

434. Jeżeli Powód się nie stawia, Trybunał uzna nieposłuszeństwo, i uwolni Pozwanego od skargi.

Jeżeli się Pozwany nie stawia, uznane będzie nieposłuszeństwo, i Powodowi wnio-

ski iego będą przysądzone, jeżeli się okażą sprawiedliwe, i należycie sprawdzone.

435. Żaden dekret zaoczny nie będzie mógł być przez kogo innego wręczony, iak przez woźnego wyznaczonego tym końcem od Trybunału; wręczenie zawierać w sobie będzie, pod nieważnością, obranie zamieszkania w tym gminie, w którym ono nastąpi, jeżeli Powód tam nie jest zamieszkały.

Dekret będzie mógł być wykonany w dzień ieden po wręczeniu, i aż do oppozycyi.

436. Oppozycya nie będzie już mogła być przyjętą w tydzień po dniu wręczenia.

437. Oppozycya zawierać w sobie będzie powody przytaczane przez zakładającego, oraz pozew z wyznaczeniem terminu podług prawa; wręczoną będzie w zamieszkanu obranem.

438. Oppozycya złożona w momencie exekucyi, przez oświadczenie podane do Protokółu woźnego, wstrzyma też exekucyą; lecz obowiązkiem będzie zakładającego oppozycyą, powtórzyć ją w ciągu trzech dni w akcie zawierającym w sobie zapozwanie, gdy ten Termin przeminie, oppozycya będzie uważana za nienastąpioną.

439. Trybunały handlowe będą mogły nakażać wykonanie tymczasowe swych dekreta-

tów, pomimo apellacyi i bez kaucyi, gdy sprawa zasadza się na dokumencie niezaskarżonym, lub na poprzedzającym skazaniu, od którego już apellacya nie idzie: w innych przypadkach wykonanie tymczasowe nastąpi tylko pod obowiązkiem dania kaucyi, lub udowodnienia, iż Powód jest w stanie dostatecznego wypłacenia.

440. Kaucya przedstawiona będzie w oświadczeniu wręczonym w zamieszkanu apellującego, jeżeli mieszka tam gdzie zasiada Trybunał; jeżeli nie, tedy w zamieszkanu przez niego obranem stosownie do artykułu 422. z wezwaniem na dzień i godzinę naznaczoną, do stawienia się w kancelaryi dla przejrzenia, z miejsca nie wynosząc, dokumentów poręczyciela, jeżeli przyniesienie ich nakazane mu było, i do stawienia się na audyencyi, ażeby był przytomnym zadekretowaniu względem przypuszczenia kaucyi, gdyby sprzeczka o to zachodziła.

441. Jeżeli się nie stawi apellujący, lub nie robi zarzutów przeciw Poręczycielowi, Poręczyciel zobowiąże się w kancelaryi; jeżeli apellujący robi zarzuty, ferowany będzie w tej mierze dekret w dniu w wezwaniu wyznaczonym: w wszelkim przypadku, dekret będzie mógł być wykonanym pomimo opozycyi lub apellacyi.

442. Trybunały handlowe nie będą miały władzy sądenia w materyi tyczącej się exekucyi swych dekretów,

XIĘGA TRZECIA

O SĄDACH APELLACYJNYCH.

TYTUŁ IEDEN.

O Apellacyi i o Instrukcyi w apellacyi.

443. Apellacya może być założona w przeciągu trzech miesięcy; czas ten zaczyna się, co do dekretów ocznych, od dnia wręczenia osobie lub w iey zamieszkanu,

Co do dekretów zaocznych, od dnia w którym opozycya nie będzie już mogła być dopuszczoną.

Wolno iednakowoż będzie Zaapellowanemu (*intimé*) założyć incydentalnie apellacyą w jakimkolwiek położeniu sprawy, chociażby był wręczył dekret bez protestacyi.

444. Upływanie tych terminów pociąga za sobą utratę prawa apellowania; terminu te upływać będą przeciw wszelkim stronom, zastrzegając im wolność poszukiwania na kim z prawa wypadnie; lecz przeciw małoletniemu nieuwłasnowolnionemu (*non émancipé*) upływać dopiero będą od dnia w którym dekret będzie wręczony, tak opiekunowi, iako i przydanemu opiekunowi (*subrogé tuteur*), chociażby ten drugi nie był przyzwanym do sprawy.

445. Ci którzy nie mieszkają we Francyi lądowej, będą mieli do założenia apellacyi, oprócz trzechmiesięcznego terminu, od dnia wręczenia dekretu, w dodatku termin pozwów ustanowiony powyżéy w artykule 73.

446. Ci którzy znajdnią się w obowiązkach służby lądowej lub morskiej, albo też użytymi będąc w czynnościach zewnętrznych na usłudze rządowej, nie przytomni są na gruncie Europejskim Cesarstwa, będą mieli do założenia apellacyi termin całoroczny, oprócz trzechmiesięcznego terminu od wręczenia dekretu.

447. Upływanie terminu do założenia apellacyi wstrzymane będzie przez śmierć strony przegrywałacey.

Upływać dopiero na nowo zaczną, gdy wręczonym zostanie dekret w zamieszkaniu zmarłego, z formalnościami przepisane w artykule 61. i rachując od upłynienia terminów dozwolonych do zrobienia inwentarza i namyślania się względem przyjęcia sukcesyi, gdy dekret wręczony był przed upłynieniem tych ostatnich terminów.

Wręczenie to będzie mogło nastąpić ogólnie wziętym successorom, i nie wyrażając imion i przymiotów.

448. W przypadku w którymby dekret ferowany był na mocy iakiego fałszywego papieru, lub gdyby strona przegrała dla tego, że nie okazała papieru stanowiącego, który był zatrzymany przez iéy przeciwnika, terminu do apellacyi upływać zaczną od dnia w którymby fałsz był poznany lub sądownie stwierdzony, albo też gdy papier zostanie odzyskanym, lecz w tym ostatnim przypadku nieinaczéy iak w tym warunkiem, żeby się znajdował na piśmie dowód, w którym dniu papier odzyskanym został.

449. Nie będzie mogła być zakładana w ciągu tygodnia, rachując od dnia zapadłego dekretu, żadna apellacya od dekretu niewykonalnego tymczasowo; apellacye w tym przeciągu czasu zakładane, uznane

będą za nie mogące bydź przyjętymi, lecz wolno jest apellującemu powtórzyć je, jeżeli mu jeszcze terminu prawem przepisane nie upłynęły.

450. Eksekucya dekretów nie wykonalnych tymczasowo, zawieszoną będzie przez rzezony tydzień.

451. Apellacya od dekretu przygotowującego, będzie mogła bydź założona dopiero po dekrete stannowczym, i wraz z apellacyą od tego dekretu, a termin do apellacyi upływać dopiero zacznie od dnia wręczenia dekretu stannowczego: Apellacya ta będzie mogła bydź przyjęta, chociażby dekret przygotowujący bez żadnego zastrzeżenia był wyeksekwowany.

Apellacya od dekretu *interlocutorii* będzie mogła bydź założona przed dekretem stannowczym; toż samo nastąpi z dekretemi dopuszczającymi tymczasowego załatwienia.

452. Uważane są za przygotowujące dekreta wydane końcem instrnowania sprawy, i mające za cel postawić proces w tym stannie, żeby w nim mógł bydź ferowany dekret stannowczy.

Uważane są za *interlocutoria* dekreta, w których Sąd nakazuje, przed rozsądzeniem sprawy, jaki dowód, jakie rozstrząśnienie, lub jaką instrukcyą, która w spo-

sobie uprzedzającym dekret stannowczy, wcześniej roztrzyga główny przedmiot.

453. Podpadać będą apellacyi dekreta uznane za dekreta w ostatniéy instancyi, gdy będą wydane przez sędziów, którzy tylko mogli ferować w pierwszej instancyi.

Nie będą przyjmowanemi apellacye od dekretów wydanych w przedmiotach, których rozsądzenie w ostatniéy instancyi należy do pierwszych Sędziów, lecz którzyby je wydali, nie uznawszy w której zapadły instancyi, lub uznawszy je za dekreta pierwszej instancyi.

454. Gdy chodzić będzie o niewłaściwość, apellacya będzie przyjmowaną, chociażby dekret uznany był za dekret ostatniéy instancyi.

455. Apellacye od dekretów przeciw którym założoną bydź może apellacya, nie będą mogły bydź przyjętymi przez przeciąg terminu dozwolonego do opozycyi.

456. Akt apellacyi zawierać w sobie będzie zapozwanie z terminem prawem przepisany, i będzie wręczony osobie lub w iéy zamieszkanu, pod nieważnością.

457. Apellacya od dekretów stannowczych lub *interlocutorii* będzie zawieszala eksekucyą, jeżeli dekret nie wyraża eksekucyi tymczasowéy w przypadkach tych, w których takowa jest upoważniona.

Exekucya dekretów mylnie uznanych za dekreta ostatniej instancyi, będzie tylko mogła bydź zawieszoną na mocy zakazu, któryby appellujący, pozwawszy z krótkim terminem drugą stronę, otrzymał na audyencyi Sądu apellacyjnego.

Co się tycze dekretów nieuznanych w której zapadły instancyi, lub uznanych za zapadłe w pierwszej instancyi, a w których Sędziowie upoważnionemi byli stanowić w ostatniej instancyi, exekucya ich tymczasowa będzie mogła bydź nakazaną przez Sąd apellacyjny, na audyencyi na proste oświadczenie.

458. Jeżeli exekucya tymczasowa nie była zadekretowana tam gdzie jest upoważniona, będzie wolno Zaapellowanemu żądać na audyencyi w prostém oświadczeniu, aby była nakazaną przed dekretem apellacyjnym.

459. Jeżeli w innym jakim przypadku, a nie w przypadku prawem przewidzianym, nakazana była tymczasowa exekucya, appellujący będzie mógł otrzymać zakaz na audyencyi, po zapoznaniu drugiej strony z krótkim terminem, którego to zakazu nie będzie Sąd mógł dać na prośbę, która by teży drugiej stronie nie była komunikowaną.

460. W żadnym innym przypadku nie wolno będzie dawać zakazów, ani wydawać żadnego dekretu zmierzającego do wstrzymania bądź prosto, bądź ubocznie exekucyi dekretu, pod nieważnością.

461. Wszelka apellacya nawet od dekretu wydanego na instrukcyą na piśmie, wniesiona będzie na audyencyą; lecz wolno będzie Trybunałowi nakazać instrukcyą na piśmie, gdyby tego była potrzeba.

462. W ciągu tygodnia po ustanowieniu Patrona przez Zaapellowanego, appellujący wręczy swoje uciążliwości przeciwko dekretowi. Zaapellowany odpowie w następującym tygodniu. Rzecz wprowadzona zostanie na audyencyą, bez innych formalności.

463. Apellacye od dekretów wydanych w przedmiotach wymagających skróconego postępowania, wprowadzane będą na audyencyą na proste oświadczenie i bez innej formalności. Toż samo się stanie z apellacyą od innych dekretów, gdy się Zaapellowany nie stawi.

464. Żadne nowe żądanie w sprawie apellacyjnej nie będzie zanoszone, chyba gdyby chodziło o Kompensacyą, albo gdyby to nowe żądanie było obroną przeciw głównej skardze.

Będzie także wolno stronom upomnieć się o procenta, zaległe opłaty, komorne, i inne należytości przypadające od czasu zapadłego dekretu w pierwszej instancji, i o wszelkie wynagrodzenie za poniesioną szkodę od czasu rzeczonoego dekretu.

465. W przypadkach objętych poprzedzającym artykułem, nowe podania i excepcye Pozwanego, będą tylko mogły być wniesionemi w prostém przełożeniu wniosków i ich pobudek,

Podobnież się stanie w przypadkach gdyby strony chciały odmienić lub modyfikować swe wnioski.

Wszelki papier który tylko będzie powtórzeniem pobudek lub excepcyi już użytych na piśmie, bądź w pierwszej instancji, bądź w apellacji, nie będzie rachowany w oblikwidowaniu kosztów.

Jeżeli jeden papier zawiera w sobie razem i nowe powody albo excepcye, i powtórzenie dawnych, będzie tylko przyjęta w oblikwidowanie kosztów, część ściągająca się do nowych powodów lub excepcyi.

466. Żadną wchodzenie trzeciej osoby do sprawy nie będzie przyjęte, chyba od tych którzyby mieli prawo wnieść opozycyę jako osoba trzecia (*terce opposition*).

467. Jeżeli się utworzy więcej jak dwa zdań, Sędziowie będący w mniejszej liczbie, obo-

wiązani będą przyłączyć się do iednego z dwóch zdań, pochodzących od większej liczby.

468. W przypadku równości zdań w Sądzie apellacyynym, przywołanym będzie do rozstrzygnięcia iędy, ieden przynajmniey lub kilku Sędziów, którzy nie sądzili tey sprawy, i zawsze w liczbie nieparzystey, biorąc ich podług starszeństwa nominacyi; sprawa będzie na nowo głośno wprowadzona, albo nowa w niey będzie zdana relacya, gdy chodzi o instrukcyę na piśmie.

W przypadku gdyby sędziowie wszyscy sądzili byli tę sprawę, przywołanych będzie do dekretu trzech dawnych prawników (*jurisconsultes*).

469. Upadek processu w apellacji, nada dekretowi od którego jest apellacya, moc prawa.

470. Inne przepisy ustanowione dla Trybunałów niższych, będą zachowane w Sądach apellacyynych.

471. Gdy apellujący przegra, skazanym będzie na zapłacenie pięciu franków, gdy chodzi o dekret Sędziego Pokoju, a na dziesięć franków, gdy w apellacji od dekretu Trybunału pierwszej instancji lub handlowego.

472. Jeżeli dekret będzie potwierdzony, exekucya należec będzie do Trybunału, od

którego jest apellacya; jeżeli dekret jest uchylony, exekucya należec będzie, skoro ma się tylko rozciągać do tychże samych osób, do Sądu apellacyynego który wydał dekret, lub do innego Trybunału którego wyznaczył tymże wyrokiem; wyjąwszy przypadki w którychby się domagano skasowania uwięzienia, mimowolnego wyzucia z własności (*expropriation forcée*), i inne do których prawo naznacza iurysdykcya.

473. Gdy zażydzie apellacya od dekretu *interlocutorii*, i dekret będzie uchylony, a przedmiot jest dostatecznie przygotowany do decyzji stanowczey, Sądy i inne Trybunały apellacyyne będą mogły zarazem wydać dekret stanowczy w głównym przedmiocie, iednym i tymże samym wyrokiem.

Toż samo nastąpi w przypadkach, gdyby Sądy lub inne Trybunały apellacyyne uchyliły dekreta stanowcze, bądź dla uchybienia formalności, bądź dla wszelkiej innéy przyczyny.

Artykuły 1220. y 1346. Kodeksu
Cywilnego nieporozumienia ostatecz-
nie i jednemu z nich
wytoczonej skargi

Suria Bone

10 Jan Ciechanowski
90 Kajetan Dmowski
26 Andrii Lutoftanski

242
1
239

